Opłata pocztowâ uiszczonâ ryczałtem.

Najer Folksblat פרייז 20 גראשען

היינט 8 זייטען

נייער פאלקסבלאט

אונפארט׳יאישע פאר״ד״ש - נטזעלשאפטליכע טאג - צייטונג

Nr. 75/1370 | Łódź, Wtorek 27 marca 1928 r. | זעקסטער יאהרגאנג | לאדז דינסטאג ו ניסן תרפ״ח | Nr. 75/1370

.24-71 אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 71-24. | Adres redakcji i administracji Łódź, Piotrkowska 21, tel. 2471.

טהיי JAPOŃCZYK טהיי

הכשר פון טהיי „יאפאנטשיק"

אין פרייטאגדיגען נומער פון „נייעם פאלקסבלאט" איז געווען א אזהרה פון לאדזער ראבינאט. אז ער ווייסט נישט וועגען קיין הכשר פון טהיי „יאפאנטשיק" אויף פסח. מיר ברענגען דעריבער דא דעם פולען טעקסט פון אונזער הכשר:

בתשובה נא להזכיר המספר № 691

ועד הרבנים לעדת ווארשא

ב״ה ווארשא, יום ה׳ תרומה כ׳ אדר תרפ״ח.

אנחנו מודיעים בזה בשער הרבים, כי הטהעע המובאה ממרחקים והחבישה בפה תחת הפירמא „יאפאנטשיק" היא תחת השגחת איש נאמן ירא וחרד. ולכן הטהעע הנ״ל של הפירמה „יאפאנטשיק" כשר לפסח ומותרין כל ישראל לשתות הטהעע בחג הפסח הבע״ל ש׳ תרפ״ח אפילו למהדרין מן המהדרין ולראי׳ באעה״ח.

חיים יהושע גוטשעכטער
שלמה דוד כהנה

חותם ועד הרבנים לעדת ווארשא № 691

דער לאדזער ראבינאט האט דעריבער געדארפט זיין פארזיכטיגער מיט ארויסגעבען אזא בערעכטיגטע אורטיילען.

מיר עמפפעהלען אלע די אויסגעצייכענטע וועלט=בעריהמטע טהיי "JAPOŃCZYK„ כשר לפסח בהכשר הראבינאט ווארשא

REPREZENTACJA FIRMY „JAPOŃCZYK"

Dom Handlowo-Przemysłowy LEON PRAGA, Łódź, Sienkiewicza № 25, telefon 22-53.

כשר און היגיעניש!

זענען די מצות, וואס ווערען געבאקען אין דער

מצה=בעקעריי

פון דער לאנג-בעוואוסטער פירמע

א. פודלאווסקי, פאנסקא (זשעראמסקי) 7

מיין בעקעריי געפינט זיך אונטער דער השגחה פון ראבינאט און מורה הוראה ר׳ ישראל קנאפ.

מיט אכטונג א. פודלאווסקי, גדאנסקא 14

טעלעפאן 50-16.

קויפט תיכף אויף פסח תרפ״ח

— פון — ארץ=ישראל

די בעריהמטע מצות

— פון — יאהר תרפ״ח

די ארץ=ישראל מצות צייכנען זיך אויס מיט זייער פרימא קוואליטעט און מיט זייער שעהנער מראה און זיי איבערשטייגען אלע אנדערע אויסלענדישע און אינלענדישע מצות.

היט זיך פאר אלטע א״י=מצות!

אין פערקויף האבען זיך בעוויזען אלטע מצות ארץ-ישראל׳דיגע פון די פאריגע יאהרען. די פערקויפער פון די דאזיגע מצות האבען קיין שום שייכות נישט מיט אונז. היי-יעהריגע ארץ-ישראל-מצות געהען געפאקט נאר אין האלץ-קאסטענס און נישט אין קארטאנען. יעדער קאסטען האט 36 גאנצע קילא-פעקלעך אדער 80 האלבע קילא-פעקלעך. אין יעדען פעקעל געפינט זיך א הכשר פון הרבנות הראשית און בית-דין האשכנזי אויפ׳ן יאהד תרפ״ח.

פערלאנגט נאר די היי-יאהריגע ארץ-ישראל-מצות מיט׳ן הכשר פון יאהר תרפ״ח.

דער איינציגער פערטרעטער פאר לאדז און אומגעגענד:

H. PRAWDA, ŁÓDŹ

ul. Pomorska 13, m. 13, tel. 71-48.

די בעשטעלונגען ווערען אויסגעפיהרט שנעל און פינקטליך.

כשר און היגיעניש

זענען די מצות וואס ווערען געבאקע אין דער לאנגיעהריגע

מצה=בעקעריי

פון דער בעוואוסטער פירמע

ח. ראטענבערג, צעגעלניאנא 26.

מיין בעקעריי געפינט זיך אונטער דער השגחה פון ראבינאט.

976

היינט — די ערעפנונג פון סיים.

וו א ר ש א. 26 (טעלעפאניש) דער ענטגילטי-גער צוזאמענשטעל פון סיים, ווי עס איז פעסטגע-שטעלט געווארען דורך דער הויפט-וואהל-קאמיסיע שטעלט זיך פאר לויט די בעזונדערע ליסטעס אויף פאלגענדען אופן:

אונפארטייאישער בלאק צוזאמענצוארבייטען מיט דער רעגירונג — 127, פ.פ.ס. — 65, וויזוואלעניע — 40, כ. ד. און פיאסט — 39, ז. ל. נ. — 34, פויערים - פארטיי — 26, רעכטע נ. פ. ר. — 11, לינקע נ. פ. ר. — 4, קאטוילישע אוניע — 3, קארפאנטיס גרופע — 3, סטאפינסקיס גרופע — 3, מינדערהייטס - בלאק — 55, אוקראינישע פויערים פארטיי — 9, גאליציאנער ציוניסטען — 6, קאמוניסטען — 5, ווייסרוסישע גרופע — 4, רעכטער סעל ראפ — 6, לינקער סעל ראב — 3, קאמוניסטען (13) — 5, קאמוניסטען (37) — 2, רוסען — 1.

וו א ר ש א. 26 (טעלעפאניש) די ארבייטען ארום דער סיים- געביידע ווערען שוין פערענדיגט. אין סיים-זאל זענען שוין איינגעשטעלט די נייע לעדערנע פאטעלען און דעמבענע פולפוטען. די לאקאלען ווערען שוין פערנומען דורך די נייע קלובען.

דער אמאל גרעסטער קלוב פון די ז. ל. נ. וואס איז אין פאריגען סיים בעשטאנען פון 140 מיטגלידער (צוזאמען מיט די סענאטארען) האט זיך איבערגעטראגען אין א קליינינגען צימער, וועלכען ס'האבען אמאל פערנומען די סיים-קארעס-פאנדענטען. די אמאליגע קלוב-צימערן פון די נ. ז. ל. און „פיאסט" האט איצט פערנומען דאס „איינסעל", וואס צעהלט ביז 180 מיטגלידער.

די דעפוטאטען און סענאטארען פאהרען זיך שוין צוזאמען. די סיים-קאנצעלאריע האט ערשט היינט פערענדיגט צוזאמענצושטעלען די רשימה פון די דעפוטאטען און סענאטארען, וואס וועט ערשיינען אלס בעזונדערע בראשור.

אלע קלובען האבען היינט אפגעהאלטען בעראטונגען. די בעראטונג פונ'ם איינסעל וועט פארקומען מארגען 10 פריה.

וו א ר ש א, 26 (טעלעפאניש פון אונזער קא-רעספאנדענט). אונטער'ן פארזיץ פון דעפ. וויגאדזקי איז היינט פארגעקומען די קאנסטיטואירענדע זיצונג פון יודישען קאלא. סענאטאר שרייבער האט פאר-געשלאגען, אז מ'זאל אנערקענען די גרינדונג פון יודישען קאלא און מיט פראגען פון פרעזידיום דער-ווייל זיך נישט פערנעהמען נאר איבערגעהען צו בעהאנדלען די פראגען וועגען סיים-מארשאלעק און א רייהע אנדערע פרינציפיעלע ענינים. דעפ. גרינבוים האט געהאלטען א רעדע, אין וועלכער ער האט ערקלערט, אז די עפענטליכע מיינונג ערווארט, אז ס'זאל געבילדעט ווערען אנ'איינהייטליכע יודישע קאלא. קיין מניעות דערצו זענען נישטא. דאס פרעזידיום קען גלייך געוועהלט ווערען. איך — ערקלערט דער רעדנער — פרעטענדירט נישט אויף דער פרעזעסור און כ'רעכען, אז אויך ד"ר טאהן און ד"ר רייך פרעטענדירען אויף איהר אויך נישט, ער לעגט פאר, אז פרעזעס פון קאלא זאל ווייטער בלייבען דעפ. הארטגלאס, פון וועלכען אלע זענען געווען צופרידען.

ס'האט זיך ענטוויקעלט א לענגערע דיסקוסיע בעת וועלכער די גאליציאנער דעפוטאטען האבען אונטער'ן מאנטעל פון פרינציפען אפגעצויגען דאס בילדען פונ'ם איינהייטליכען יודישען קאלא. צום סוף האט דעפ. פארבשטיין פארגעשלאגען א רע-זאלוציע, אז די פערזאמעלטע יודישע דעפוטאטען און סענאטארען בעשליסען אז ס'ווערט געבילדעט א יודישע קאלא. ביז די ריכטליניען פון קאלא וועלען בעשטימט ווערען, זאל דעם פאריזיק פיהרען דעפ. וויגאדזקי. פאר דער דאזיגער רעזאלוציע האבען געשטימט די דעפוטאטען און סענאטארען פונ'ם 18-טעל און ד"ר טהאן. די מזרח גאליציא-נער דעפוטאטען האבען דאן אפגעגעבען אנ'ער-קלערונג, אז הגם זיי זענען פאר'ן שאפען אנ'איינ-הייטליכען יודישען קאלא, האלטען זיי אבער, אז דאס קען געשעהען ערשט נאכדעם ווי אלע גרופען וועלען זיך פערשטענדיגען. דערווייל האבען זיך אין די סיים-קלוארען פערשפרייט קלאנגען, אז די גאליציאנער ציוניסטען זאלען האבען היינט גע-פיהרט אונטערהאנדלונגען מיט פולקאוניק סלא-וועק פונ'ם איינסעל.

וו א ר ש א, 26. (טעלעפאניש פון אונזער קא-רעספאנדענט). אויף דער בעראטונג פון סיים-קלוב „פיאסט" איז אנגענומען געווארען א שארפע רע-זאלוציע געגען דעם סיסטעם וואס איז אנגעווענ-דעט געווארען ביים אדורכפיהרען די וואהלען, וואס האט גורם געווען, אז זייער רעזולטאט ענטשפריכט נישט די ווירקליכע פערהעלטנישען. אלס פרעזעס פון קלוב איז אויסגעוועהלט געווארען וויטאס, ער האט זיך אבער אבגעזאגט און אויף זיין ארט איז אויסגעוועהלט געווארען שרעדניאווסקי.

וו א ר ש א, 26. (טעלעפאניש פון אונזער קא-

(ווייטער זעה 7-טע זייט).

מאקאראנען
כשר לחג הפסח!

דערמיט האבען מיר דעם כבוד מיטצוטיילען אונזער ג' קונדשאפט, אז מיר בעזיצען א רייכען אויסוואהל פון פערשידענע

צוקערוואַרען, שאקאלאד, באקאליען

פון אייגענער אויסארבייטונג ווי אויך פון פערשידענע אנדערע פירמעס. אויף לאגער בעזיצען מיר אויך מאלינע=זאפטען כשר לחג הפסח.

די פירמע עקזיסטירט פון 1800 יאהר.

מיט אכטונג
מ. ה. וורובלעווסקי
נאוואמיעסקא 21, טעל. 40-35

רעיעלע בעהאנדלונג. — מעסיגע פרייזען.

כשר לחג הפסח!

בעקאנטמאכונג.

דערמיט מאכען מיר בעקאנט דער געעהרטער יודישער בעפעלקערונג, אז

מאשין=מצות

איז צו בעקומען אין דער לאדזער בעקעריי

זאמענהאף 15 №

מיט אכטונג
די פעראייניגטע בעקער-מייסטער, זאמענהאף 15

א בשורה טובה פאר לאדז און אומגעגענד!

צו דער בעקוועמליכקייט פון דעם ג' פובליקום פון לאדז און אומגעגענד האב איך אין מיין

רייבעץ צו פערקויפען וויין=געשעפט

פון דער פירמע שולדריין, ווארשא, פראנציסקאנער 11 און א. נ. ליבערמאן, ווארשא, פראנציסקאנער 19 צו די זעלבע פרייזען וואס אין ווארשא

איך בעזיץ א גרויסען אויסוואהל פון

כרמל-וויין, ליקערען און שפירט כשר לחג הפסח

ביי א גרעסערען איינקויף ראבאט.

מיט אכטונג
גוטמאן
פלאץ-ווָלנאשטשי 11
טעלעפאן 58-20.

בעמ.: צוליב'ן בעוויזען זיך אין פערקויף געפעלשטע וויינען פון 33 און 89 בעט איך אכטונג צוגעבען אויפ'ן שטעמפעל פון לאק און אויף דעם עטיקעט פון די אויביגע פירמעס.

שפירט של פסח ליקער

ווי אויך

פון אלע פירמעס אין פוילען

אויף הורט מיט שווייצער סטוועס פרעזוואזאווע

פאר סוחרים פון 15 ליטער אן

צו בעקומען אין דער לאנגיעהריג עקזיסטירענדער הורטאווער ווייןהאנדלונג א. ד. פ.

„WINKOL" אינהאבער א. י. באסילעוו

לאדז, צעגעלניאנא 32, טעל. 25-58.

די פירמע עקזיסטירט פון יאהר 1890.

בעמערקונג: צוליב דעם פאריאהריגען איבערפלוס פון שפירט של פסח, האט דער צענטראל-פערבאנד פון אלע 4 גארושעלניעס אין פוילען בעשטימט היי-יאהר פאר דער לאדזער וואיעוואדזטווא נור צירקא 50% פון פאריאהריגע קאנטינגענט. צוליב דעם, וואס אויך דורך טעכנישע שטערונגען איז איין גארושעלניע ווארגישט אימשטאנד צו ליפערן, איז ראטיאם, אז יעדער סוחר זאל שפעטעסטענס ביז דאנערשטאג זיך פערזעהען מיט סחורה.

די צענטראל=פערטיילונגס=שטעל „WINKOL"

נאך לאנגע און שווערע ליידען איז נעכטען געשטארבען אין עלטער פון 71 יאהר אונזער טייערער און אונפערגעסליכער פאטער, גרויספאטער, ברודער און אנקעל

נ. ע. מנשה מענדל ציטראן

די לוי' קומט פאר היינט, דינסטאג, דעם 27. מערץ, 2 א זייגער נאכמ. פון טרויער הויז, פולנאצנא 12, וועגען וואס עס טיילען מיט אין גרויס צער

די טיפטרויערנדע הינטערבליבענע. 786

כשר לפסח

צו דער געעהרטער קונדשאפט!

דערמיט מאך איך בעקאנט, אז אויף דעם קומענדיגען יום=טוב זענען מיינע געשעפטען פערזעהען מיט די בעסטע און געשמאקפולסטע

גערויכערטע פליישען, ווי:

סאלאמי-ווּאורשט און סעלצער וואורשט — כשר לפסח!

ווי אויך טעגליך פרישע און געשמאקהאפטען אויפשניט און ווינער ווארשטלעך

מיט אכטונג
ד. דיאמענט

צענטראלע: זאוואדזקא 9 טעל. 48-09.

פיליעס: פיעטריקאווער 45 טעל. 30-41, נאוואמיעסקא 24 „ 49-42, ווסכאדניא 50

בעמערקונג: אין יעדער פאבריקס-אנגע-לעגענהייט בעטע זיך צו ווענדען דלוגא 14.

כשר לפסח

צו קאנקורענץ = פרייזען!

לכבוד פסח!

פערשידענע ווינער שטיהל און גאלאנטעריע-מעבעל

פון גרעסטען ביז'ן קלענסטען קוואנטום פון די וועלט-בעריהמטע און עלטסטע פירמע

Tow. Akc. Fabryki Mebli Giętych

„Wojciechów"

קען מען בעקומען נאר ביי דעם הויפט-פערטרעטער אויף לאדז און אומגעגענד

א. וו. שעראקאוויאק, נאפיורקאווסקי 44
(רוג קילינסקי)

צופאהר-טראמוואי נומ' 17 און 4.

צו קאנקורענץ = פרייזען!

ווילט איהר דורכפיהרען
א גוטע לעבענס=פערזיכערונג

ווילט איהר זיך אסעקורירען געגען פייער און גנבות

קלינגט-אן אויפ'ן טעלעפאן נומער 12-50

דאס איז די לאדזער שטאט=פיליע פון דער בעוואוסטער לעבענס=פערזיכערונגס-געזעלשאפט

„Przyszłość"

וועל איך אייך זאפארט בעזוכען און איהר וועט רעיעל און פינקטליך בעהאנדעלט ווערען.

דירעקטאר פון דער פיליע

מ. ח. רומקאווסקי
קילינסקיעגא 105, טעל. 12-50.

Dr. med.

WOLF EYCHNER

פריזיער - קרענקהייטען און מעשעריע

זגיערזשער 11 טעל. 34-72.

[illegible] 12—8 [illegible] 5-6 [illegible]

מצות פרימע, דינע

פון בעסטען מעהל A 0000

אונטער דער השגחת הראבינאט דפה

באקט
פנחס זשעמבינסקי
דזשעלנא 24
טעלעפאן 3628

אין מיינע מיהלען ווערען אנגענומען מצות צו מאהלען פון בעקערס און פון פריוואט צו מעסיגע פרייזען און רעיעלע בעהאנדלונג.

בעמערקונג: דער פערקויף קומט פאר אויסשליסליך אין דער בעקעריי.

לאָדז. 27 מערץ 1928.

„נייער פאָלקסבלאַט"

לאָדז. 27 מערץ 1928

די נייע אַרבייטס-מעטאָדען
צו דער היינטיגער ערעפנונג פון סיים.

היינט ווערט געעפענט דורכ'ן מלוכה-פּרעזידענט די קאַדענץ פון דעם דריטען סיים נאָך דער בעפרייאונג פון פּוילען. דער דאָזיגער סיים ווערט געעפענט אין אַ מאָמענט, ווען אין פּוילען ווערען איבערגעשאַצט די ווערטען פון דעמאָקראַטיע און פּאַרלאַמענטאַריזם, וועלכע געוויסע קרייזען ווילען צופּאַסען צו דעם שטראָם פון די נייע רעגירונגס-פאָרמען אין פערשידענע אייראָפּעאישע לענדער: צוליב דער דאָזיגער סיבה זענען שוין די לעצטע צייטען פון פריהערדיגען סיים געווען גאָר נישט קיין בכבוד'ע אי פאַר דעם צד, וואָס האָט זיך „איינגעשטעלט" פאַר ריינעם פּאַרלאַמענטאַריזם, אי פאַר דעם צד, וועלכע האָט אויף דער דאָזיגער ריינקייט געוואָלט מוותר זיין, כדי איינצופיהרען די ענדערונגען, וועלכע זאָלען פערפעסטיגען די אויספיהר-מאַכט.

איצט ביי דער ערעפנונג פון דער נייער קאַדענץ וויל מען דאָס דאָזיגע קאַץ- און-מויז-שפּיל אויסמיידען און איינפיהרען אַזאַ פּאַרלאַמענטאַרישע אָרדנונג, וואו פּאַרלאַמענט און רעגירונג זאָלען זיין איינס און איינער דעם צווייטען זאָל נישט רייצען און נישט אויפרעגען. צו דעם צוועק ווערט שוין דורך דעם „קלוב נומער 1" פאָראויסגעזאָגט, אַז דער נייער סיים וועט ענדערען דעם רעגולאַמין פון די בעראַטונגען. אַזוי זאָל די רעגירונג האָבען דאָס רעכט צו בעשטימען צוזאַמען מיט'ן סיים-מאַרשאַלעק די טאָג-אָרדנונג פון דער סיים-זיצונג. דער סעניאָרען-קאָנווענט זאָל אָפּגעשאַפט ווערען. די בודזשעט-דעבאַטען זאָלען פערקירצט ווערען. די זיצונגען זאָלען נישט פאָרקומען כסדר צוויי אָדער דריי מאָל אין וואָך, נאָר אין סעסיעס. בעת וועלכע אַלע דעפּוטאַטען וועלען זיך מוזען געפינען אין וואַרשאַ, און ענטשפּרעכענד צו דעם זאָלען אויך צוגעפּאַסט ווערען די דעפּוטאַטען-דיעטעס. ס'הערען זיך שטימען וועגען אָפּשאַפען דעם מאָדוס פון פּאַרטיי-שליסעל ביים בעשטימען מיטגלידער אין די קאָמיסיעס.

דער מאָטיוו דערצו איז דער, אַז די גאַנצע סיים-אַרבייט זאָל נישט ליגען אויף די פּלייצעס פון עטליכע צעהנדליג דעפּוטאַטען און די איבעריגע זאָלען זיין בלויז סטאַטיסטען, נאָר די אַרבייט זאָל פערטיילט ווערען גלייכמעסיג צווישען אַלע דעפּוטאַטען. מ'וויל אויך ענדערען דעם רעגולאַמין אין דעם זין, אַז ס'זאָל בעשווערט ווערען דער אופן פון אַריינטראָגען אינטערפּעלאַציעס צו דער רעגירונג. צו דעם צוועק זאָלען די אינטערפּעלאַנטען מאָראַליש זיין פאַראַנטוואָרטליך פאַר די דאָקומענטען, וואָס זיי שרייבען אונטער.

דאָס זענען נאָר עטליכע פאַקטען פון דעם, ווי אַזוי מען וויל צושניידען די פּאַרלאַמענט-אַרבייט פון סיים. צו דעם אַלעמען איז אָבער נויטיג, אַז דאָס סיים-פּרעזידיום זאָל זיין פון דערזעלבער שיטה, וועלכע וויל אויף דעם אופן ענדערען דעם רעגולאַמין און עטליכע פּונקטען פון דער קאָנסטיטוציע. און וועגען דעם האַנדעלט זיך קודם כל בעת דער ערשטער זיצונג פון סיים. די דעפּוטאַטען פון רעגירונגס-בלאָק מאַכען נישט קיין סוד פון די אַלע פּאַרלאַמענט-ענדערונגען, וועלכע זיי ווילען איינפיהרען און כדי זיי אַדורכצופיהרען ווילען זיי טאַקע, אַז אַלס סיים-מאַרשאַלעק זאָל אויסגעוועהלט ווערען נישט קיין אַנדערער ווי איינער פון די הויפּט-איניציאַטאָרען פון די דערמאָנטע ענדערונגען — דעם וויצע-פּרעמיער באַרטעל.

די פיהרער פון דער אָפּאָזיציע פון רעכטס און פון לינקס פיהלען דאָס און ווייסען, אַז דאָס בעהט מען געגען זיי. זיי האָבען דערווייל אָבער נאָך מורא און וועלען אויך אויף ווייטער מורא האָבען זיך אַקעגענצושטעלען דעם ווילען פון די, וועלכע האָבען מיט זייער שטאַרקער האַנד זייט מאַי 1926 פאָלשטענדיג געזיגט.

די קאַנדידאַטען אויף סיים-מאַרשאַלעק, וועלכע די אָפּאָזיציע וועט אַרויסשטעלען וועלען זיין נאָר דעמאָנסטראַטיווע, אַ סימן דערצו איז, אַז קיין שום פּאַרטיי פּרובט אַפילו נישט צו געווינען וועלכע ס'איז גרופּע אויף איהר צד.

סוף כל סוף וועט פערלויפיג זיגען די שטאַרקע ליניע און דער סיים מיט דער רעגירונג וועלען די ערשטע צייטען אַלעמפאַלס האָבען אַ אידילישע צוזאַמענלעבען און אפשר אויך אַ פּראָדוקטיווען אַרבייטס-בילאַנס.

יער.

„זאָגט אין דער יודישער עפענטליכקייט"
אַ בעזוך ביי אַ רומענישען מיניסטער מיט זיין יודישען סעקרעטאַר.

דער פּאַריזער קאָרעספּאָנדענט פון נ. י. טאָג האָט בעזוכט דעם רומענישען מיניסטער טיטולעסקו, ווען יענער האָט געווייל̈ט אין פּאַריז, און אָט ווי ער בעשרייבט דעם בעזוך.

איך וואונדער זיך שוין לאַנג נישט ווען איך טרעף אַ יודען אויף אַנ'אָרט, וואו איך וואָלט זיך קיינמאָל נישט פאָרגעשטעלט איהם צו טרעפען.

איך האָב דעריבער נאָר אַ שמייכעל געטון, ווען מ'האָט מיך צוזאַמענגעפיהרט אין די קולואַרען פון ריץ-האָטעל מיט אַ געוויסען אַנרי שטרייטמאַן, „טעכנישער ראַטמאַן" פון זיין עקסעלענץ טיטולעסקא.

אַלס יודישער זשורנאַליסט בין איך אַריינגעפאַלען אין יודישע הענט, אין הענט פון אַ „קאָלעגע" הער שטרייטמאַן, וועלכער בעגלייט אומעטום דעם מיניסטער טיטולעסקא, איז פון די טיפּען, מיט וועלכע מ'וויל גלייך אָנגעהויבען רעדען רוסיש. אַ קאָפּ מיט געדיכטע לאַנגע האָר, קורצע „הינטערשטעליגע וואָנסען", וועלכע רייצען אוודאי דעם פּריזירער, און אַ שמעטערלינג-קראַוואַט אויפ'ן האַלז. אַ סימפּאַטישער טיפּ פון אַ „האַלבען באָהעם". טראָגט אַ מאָנאָקל אין אויג, רעדט געשמאַק און גערן. קיין רוסיש רעדט שטרייטמאַן נישט, רעדט פּאַר אָבער, פראַנצויזיש — ווי אַ ווירטואָז. אגב איז ער שוין — ווי דער מיניסטער אַליין — פיל מאָל געווען אין פראַנקרייך און ער קען פּאַריז, „ווי זיין קעשענע". דאָס זעהט זיך, פיהלט זיך, שפּירט זיך; רעדט וועגען לעצטען בוך, לעצטער געשעהעניש; דערצעהלט דעם לעצטען אַנעקדאָט.

שטרייטמאַן איז אַ יוד מיט אַ העברעאישער טראַדיציאָנעלער ערציהונג. רעדט וועגען „המליץ", וועגען „הצפירה". איז געווען סענאַטאָר אין רומעניע און איז פערבליבען זעהר געקניפּט און געבונדען מיט די דיפּלאָמאַטישע קרייזען פון זיין לאַנד.

זעהר אַ שמייכעלהאַפט בילד גיט מיר, נאַטירליך, שטרייטמאַן וועגען זיין מיניסטער דעם אייראָפּעער. שטרייטמאַן איז געגען יעדער „דראַמאַטיזירונג" פון דער יודישער לאַגע אין רומעניע. האָט אויך נישט איבעריג ליב מאַנכע פון די יודישע כלל-טוער, וועלכע ראַטעווען יעדען טאָג דאָס פאָלק ישראל. מיט גרויס פּאַטאָס דערצעהלט מיר שטרייטמאַן, ווי אַזוי טיטולעסקא האָט געוויינט — אָבער טאַקע געוויינט, אַקצענטירט שטרייטמאַן, איך זאָל דאָס נישט פערהערען, — ווען ס'האָבען אויסגעבראָכען די אַנטי-יודישע אומרוהען אין גרויס-וואַרדיין. „דער מיניסטער איז געווען אַזוי גערירט! אַזוי גערירט!"

איטליכער אָפיציעלער מענש האָט לכל הפּחות צוויי האַלטונגען: איין האַלטונג אין דער היים, די צווייטע אין דער פרעמד. פון שטרייטמאַנ'ס יום-טוב'ריגער האַלטונג אין דער פרעמד האָב איך, ליידער, נישט געקענט אַרויסטראָגען קיין געניגעם איינדרוק פון געוועזענעם סענאַטאָר שטרייטמאַן און זיין אַקטיוויטעט אין פּאַריז. דאָס אַליין, וואָס ער בעגלייט דעם אויסערן-מיניסטער אומעטום וואו ער פאָהרט, אין די דיפּלאָמאַטישע פערהאַנדלונגען ערלויבען, דאָס אַליין, וואָס שטרייטמאַן איז זיין „בעגלייטער" (אַנדערע האָבען איהם אַזוי באַטיטעלט), צייגט, אַז שטרייטמאַן איז נישט קיין שטומער טעגאָר פאַר זיין מיניסטער און אַז מ'מוז פריהער זיין גוט בעקאַנט מיט זיין אַקטיוויטעט אין דער היים, אין רומעניע, כדי צו האָבען וועגען איהם אַ פעסטע מיינונג...

טאַקע אַ דאַנק שטרייטמאַנ'ען (אַ יוד טוט אויך אַמאָל אַ טובה) זיץ איך איצט אין „נומער" פון עקסעלענץ טיטולעסקא. אין די קולואַרען און צימערן איז די שטימונג שוין אַ צונ-שטימונג. דער באַגאַזש איז שוין אויפ'ן וואָקזאַל, דער ספּעציעלער וואַגאָן איז שוין מוכן ומזומן אַריינצוגעהן אין געשפּאַן...

דער מיניסטער איז אַביסעל העכער פון מיטעלען וואוקס, לייכט איבערגעבויגען.

שטרייטמאַן, וועלכער האָט מיך געבראַכט בשלום אין קאַבינעט דורך אַלע סטראַטעגישע בעלאַגערטע פּאָזיציעס פון האָטעל ריץ, רעדט זיך דורך מיט זיין מיניסטער אויף רומעניש.

„ניין, ניין, איך בין נישט קיין אַנטיסעמיט! — שרייט אויס מיניסטער טיטולעסקאָ, און זיין קלאַנגפולע שטים בעקומט דעם עלעמענט פון מעש. — קוקט מיך אָן: בין איך אַ יודען-פיינד? מיין שטאַנדפּונקט ווילט איהר וויסען? איז ער דען שוין נישט גענוג בעקאַנט? שוין געווען אין אַמעריקע אויך... געווען... געזעהן יודען, און פערבראַכט מיט זיי... איך קען זיי זעהר גוט...

רעדענדיג, טוט דער מיניסטער אַריין די האַנט אין דער וועסט-קעשענע און נעמט אַרויס אַ בליי-פעדער.

אָט האָט איהר אייך אַ „סואווענירן" פון די אַמעריקאַנער יודען... איך קען זיי אַלע... אַלע... סטיפען ווייז, מאַרשאַל... אַלע, אַלע...

„ווען מיר פערטיידיגען יודען-רעכט, — ווערט ערנסט מיניסטער טיטולעסקאָ, — איז דאָס נישט אַזוי פיל צוליב סימפּאַטיע פאַר יודען (זיי נויטיגען זיך אפשר נאָרנישט אין אונזער ליבשאַפט), נאָר אין די אינטערעסען פון רומענישען שטאַט-לעבען. די יודען-פראַגע אין רומעניע איז אַ רומענישע פראַגע. מ'קען זי נישט, אָפּטיילען, איזאָלירען. זי איז ענג פערבונדען מיט אַלע פיבערן פון אונזער נאַציאָנאַל לעבען. איינס טרייבט דאָס צווייטע. אַלס נוטע שטאַטסלייט מוז מען לייזען די יודען-פראַגע אויף אַנ'אופן, וואָס זאָל זיין אין פולסטען הסכם מיט די פּרינציפּען פון רעכט און מענשליכקייט.

— דענקט נישט דער, ה' מיניסטער, אַז די שטראָף, וועלכע איז אַרויסגעגעבען געוואָרען די שולדיגע אין די אומרוהען אין גרויס-וואַרדיין, איז אַביסעל צו לייכט?

— מ'דאַרף נישט פערגעסען, אַז אין אַזעלכע פאַלען מוז מען זיך רעכענען מיט דער פּסיכאָלאָגיע פון די מאַסען און מיט דער ווירקונג, וואָס די שטראָף קאָן, אַלס רעאַקציע, אַרויסרופען איבער'ן לאַנד. מ'דאַרף האַנדלען זעהר דעליקאַט. פעראייניגען ווילענסקראַפט מיט געשיקטקייט. די מאַסע איז סענסיבעל, עמפּפינדליך. איבעררייסען דאָס שטריקעל איז אומגעוונט. מ'דאַרף אויך נישט פאַרגעסען דעם פעראייניגענדען עלעמענט פון דער שטראָף, דעם עלעמענט וואָס בעזייטיגט אויף ווייטער אַזעלכע אויסברוכען...

— זאָגט אין דער יודישער עפענטליכקייט — פערענדיגט דער מיניסטער זיין אינטערוויו — זאָגט וואָס שטאַרקער, וואָס מעכטיגער, אַז רומעניע איז פעסט ענטשלאָסען צו שאַפען אין לאַנד פרידען און זיכערקייט אויף אַלע געביטען. יעדער בירגער, אָהן חילוק פון ראַסע און גלויבען, זאָל האָבען די פעסטע איבערצייגונג, אַז דאָס לאַנד, אין זיין גאַנצען וועזען, אַרבייט פאַר דער בליהונג און געדייהונג פון לאַנד. זאָגט דאָס אומעטום.

— די יודישע עפענטליכקייט, הער מיניסטער, איז גרייט צו שענקען רומעניע איהר צוטרוי, ווען רומעניען זאָל איהר גוטען ווילען בעווייזען דורך אַקטען, דורך ממשות'דיגקייט. . .

נאָך אַ ס קאָמפּלימענטען האָב איך זיך פאָרגענומען פאַרצובלייבען פאַר'ן הער מיניסטער, אָבער דער העפליכער הער שטרייטמאַן מאַכט מיר אויפמערקזאַם, אַז מיינע „געצעהלטע מינוטען" זענען אַוועק און אַז דער הער מיניסטער האָט נישט קיין פיל צייט.

— נו, זאָגט אַליין, — פּאַסמאַקעוועט זיך ה' שטרייטמאַן, ווען מיר בליבען אַליין אין קאָרידאָר. — איז נישט מיניסטער טיטולעסקו אַנ'אמת'ער שאַרמער" (אַ בעצויבערער)?

און דאָס פראַנצויזישע וואָרט „שאַרמער", ציהט ער אויס מיט געשמאַק, מיט טעם, ווי אַ מענש וואָס פיהלט אַ טייער מאכל אויף דער צונג...

— יאָ, יאָ, אַנ'אמת'ער „שאַרמער" — האָב איך געענטפערט מיין קאָלעגע".

אָבער פּאָרט האָב איך פערגעסען אין זיין צימער די טרוקענע ווירקליכקייט פון דער יודישער לאַגע אין רומעניען, וואָס הייל̈ט זיך ליידער נישט מיט קיין „צויבער"-ווערטער און מיט וואונשען. אין פּאָליטיק אָפּערירט מען מיט אויספיהר-קראַפט. מיט רעאַליטעט, בלויז דאָס צעהלט!

צאָהל יודישע סוחרים אין ווייס-רוסלאַנד פערקלענערט זיך.
בעריכט וועגען מצב פון די יודען.

מאָסקווא, (י.ט.א.) דער פאָרשטעהער פון ווייסרוסלאַנד ביים פּרעזידיום פון ראַט פאַר נאַציאָנאַלע מינדערהייטען ביים צענטראַלען אויספיהר-קאָמיטעט (ציק) ה' באַצקעוויטש, האָט אויף דער לעצטער זיצונג פון ראַט אָבגעגעבען אַ לענגערען בעריכט וועגען ווירטשאַפטליכען צושטאַנד פון די יודען אין ווייסרוסלאַנד. דער רעפערענט האָט איבערגעגעבען, אַז ווען אין דער צייט, ווען די צאָהל יידישע הענדלער פערקלענערט זיך, וואַקסט די צאָהל יודישע אַרבייטער. היינט צו טאָג זענען פון 20 ביז 30 פּראָצענט פון די יודען אין די שטעטלעך שוין בעשעפטיגט אַלס אַרבייטער.

דער רעפערענט האָט זיך אָפּגעשטעלט אויף דער ראָלע, וואָס די יודישע קאָלאָניזאַציע אין ווייסרוסלאַנד שפּילט אין דער אַלגעמיינער עקאָנאָמישער און ווירטשאַפטליכער לאַגע פון די יודען, און האָט איבערגעגעבען, אַז צוליב דעם, וואָס אין ווייסרוסלאַנד איז אַ שאַרפער מאַנגעל אין ערד ווערט די קאָלאָניזאַציע פון די יודען געפיהרט דורך אויסטריקענען געוויסע גרויסע זומפּיגע ערד-שטחים, וועלכע ווערען שפּעטער איבערגעגעבען דער יודישער בעפעלקערונג. זייערע ווירטשאַפטען אויף די דאָזיגע שטחים ערד אָרגאַניזירען די יודען הויפּטזעכליך אויף קאָלעקטיווע יסודות. אויסער דעם ווערען מיט דער הילף פון „קאָמערד" און „געזערד" יודען פון ווייסרוסלאַנד קאָלאָניזירט אין אַנדערע טיילען פון רוסלאַנד, איינשליסענדיג קרים.

בנוגע דער פראַגע פון אַריינציהען די יודען אין דער פּראָדוקציע, ווערען די יודען פון ווייסרוסלאַנד איצט הויפּטזעכליך אַריינגעצויגען אין די גרויסע אינדוסטריעלע אונטערנעהמונגען.

א מיטאַרבייטער פון אינטער-נאַציאָנאַלען אַרבייטס-אַמט
וועגען עקאָנאָמישען און קולטורעלען לעבען אין ארץ-ישראל.

געניף (י.ט.א.) ה' דזשעמס ניקסאָן, אַ מיטאַרבייטער פון ענגלישען אַרבייטס-מיניסטעריום און זייט 1920 דער געהילפס-שעף פון דער סטאַטיסטישער סעקציע ביים אינטערנאַציאָנאַלען אַרבייטס-ביוראָ אין געניף, וועלכער האָט פערבראַכט דאָ נישט לאַנג אַ קורצע צייט אין ארץ-ישראל, האָט אין אַ געשפּרעך מיט'ן י.ט.א.-פאָרשטעהער אין געניף איבערגעגעבען זיינע איינדרוקען פון לאַנד, און פון דעם יודישען אויפבוי-ווערק:

„איך בין געווען אין לאַנד כמעט דריי וואָכען. אין ירושלים, תל אביב און אַנדערע שטעט האָב איך בעזוכט די יודישע סאָציאַלע און קולטורעלע אַנשטאַלטען, וועלכע מאַכען זעהר אַ גוטען איינדרוק און שטעהען אויף דער נויטיגער הויך. תל-אביב איז אַ ריינע און היגיעניש געבויטע שטאָט, דאָך נישט אין גאַנצען האַרמאָניש אין איהר סטיל, און מען זעהט גלייך, אַז זי איז געבויט געוואָרען אין גרויס איילעניש.

איך האָב אויך בעזוכט אייניגע לאַנדווירטשאַפטליכע קאָלאָניעס, געווען אין נהלל, קרית ענבים, זיך בעקענט מיט דער גלענצענדער שולע פון „מקוה ישראל", איבעראַל פיהלט מען דעם אידעאַליזם און ענטוזיאַזם.

אַ גרויסע קולטורעלע בעדייטונג וועט האָבען, פערשטעהט זיך, די אוניווערזיטעט און די ביבליאָטעק און מען קען זיי נאָר ווינשען אַ שנעלע ענטוויקלונג און ערפאָלג. עס איז אַ שאָד, וואָס דער אוניווערזיטעט-בנין האָט געליטען פון דער ערד-ציטערניש און וואָס די ביבליאָטעק האָט בכלל נישט קיין פּאַסיגען בנין.

בעקענענדיג זיך נאָכהער מיט דער פיל-פערצוויגטער מעדיצינישער טעטיגקייט פון „הדסה", האָט ה' ניקסאָן פאָרטגעזעצט, האָט אויף מיר געמאַכט אַ גאַנץ בעזונדערען איינדרוק, וואָס די אַנשטאַלטען פון „הדסה" זענען אָפען פאַר אַלע איינוואוינער פון לאַנד, אָהן אונטערשיד פון ראַסע און גלויבען. פון מיינע געשפּרעכען מיט אייניגע אַראַבישע פערזענליכקייטען האָב איך געהאַט דעם איינדרוק, אַז הגם זיי זענען פּרינציפּיעל געבליבען געגנער פון דער באַלפור-דעקלאַראַציע, הויבען זיי זיך דאָך ביסלעכווייז אָן צו רעכענען מיט דער ווירקליכקייט און זעהען איין, אַז די גוטענאַיישענע בעציהונגען מיט די יודען וועלען מוזען זיך פערבעסערען.

איבערזעצונגען פון רבנישע מוסר-ספרים
אַרויסגעגעבען דורך דער יודישער סעקציע אין ווייסרוסלאַנד.

כאַרקאָוו. (י.ט.א.) די היסטאָרישע קאָמיסיע פון דער יודישער סעקציע ביים „אינווייסקולט" האָט צונויפגעזאַמעלט אַרום 60 דרוקבויגען אויסצוגען פון רבנישע שאלות-ותשובות מוסר-ספרים און דרוש-ספרים מיט'ן צוועק צו בעווייזען דאָס סאָציאַל-עקאָנאָמישע, קולטורעלע און פאַמיליען-לעבען פון די יודען אין פּוילען, ליטע, ווייסרוסלאַנד און אוקראַינע אין די אַלטע צייטען.

די אַלע אויסצוגען ווערען איצט איבערזעצט און וועלען ערשיינען אין דריי בענדער 1) דער יודישער לעבענסשטייגער לויט'ן חסידישע מעשה'לעך, 2) די געשיכטע פון מיליטער-דינסט גזירות, קאַנטאָניסטען, כאַפּערס א. א. וו. און 3) די עקאָנאָמישע לאַגע פון די יודען אין רוסלאַנד נאָך דער פּוריםערים-בעפרייאונג.

צווישען די קהל'שע אַלטע פנקסים, וואָס די היסטאָרישע קאָמיסיע האָט אין איהר רשות איז איצט צוגעקומען דער טאַלאַטשינער פנקס, וועלכער הויבט זיך אָן מיט'ן 18-טען יאָהרהונדערט און ענטהאַלט אינטערעסאַנטע מאַטעריאַלען פון קהל'ישען לעבען אין ווייסרוסלאַנד פון יענעם יאָהרהונדערט.

לאדז
27 מערץ 1928

דאס לאדזער לעבען

לאדז
27 מערץ 1928

27 דינסטאָג **ו** ניסן תרפ"ח	מערץ זון-אויפגאַנג 5.8 זון-אונטערגאַנג 5.45 לענג פון טאָג 11.57

צוגאַב-פּאָבאָר.

(אב) דעם 12 טען אַפּריל וועט אין לאָקאַל פון דער פּאָוויאַטאָווע פּאָבאָר־קאָמיסיע (פּיעטרקאָווער 187) פאָרקומען אַ צוגאַב־קאָמיסיע פאַר די מיליטער־פּערפליכטעטע, וועלכע האָבן ביז איצט נישט רעגולירט זייער מיליטער־בעציהונג.

(ב) מאָרגען וועט אויף טראַוגוטאַ 10 אַמטירען די צוגאַב־פּאָבאָר־קאָמיסיע פאַר די מיליטער־פּערפליכטיגע געבוירענע אין די יאָהרען פון 1883 ביז 1906, וועלכע האָבן נישט רעגולירט זייער מיליטערישע בעציהונג.

צו דער קאָמיסיע דאַרפען זיך שטעלען די דאָזיגע, וועלכע האָבן אין 1־טען אויגוסט 1927 געוואוינט אין שטח פון די פּאָליציי־קאָמיסאַריאַטען: 14, 13, 12, 10, 7, 6, 4, 1.

אין דרויסען איז שוין וואַרם
בעזאָרגט די קהלה ערשט קוילען.

(—) די קהלה האָט אָנגעהויבען אַרויסשיקען טאַלאָנען אויף אָפּצונעהמען קוילען פאַר די, וואָס האָבען זיך פערשריבען אויף קוילען־אונטערשטיצונג, די דאָזיגע טאַלאָנען ווערען דורך ספּעציעל אַנגאַזשירטע מענשען אַרויסגעשיקט צו די פּעטענטען אַהיים. אין פערלויף פון די לעצטע פאַר טעג האָט זיך אַרויסגעשטעלט, אַז ביז 20 פּראָצענט פון די רעגיסטרירטע וואוינען נישט אויף די אָנגעגעבענע אַדרעסען אַ סברא, אַז דאָס זאָלען זיין געוועזען „טויטע נפשות" וואָס אימיצער האָט געוואָלט פון זייער זכות געניסען.

היט זיך פאַר אויטאָ'ס!

(אב) אויף רוג נאַווראָט און שענקעוויטש נאָס איז אַן אויטאָ אָנגעפאָהרען אויף אַ געוויסער ביילע צימערמאַן.

מען האָט דעם שאָפער צוזאַמענגעשטעלט אַ פּראָטאָקאָל, און צוגעצויינען צו פעראַנטוואָרטליכקייט. דער שאָפער וואַסיל סירקא (פּאָמאָרסקאַ 150) איז אָנגעפאָהרען אויף אַ געוויסען בערעק אונגליק (בושעזשינער 15) און איהם לייכט פערוואונדעט. די פּאָגאָטאָוויע האָט איהם ערטיילט די ערשטע הילף.

ווי אַזוי מ'צאָהלט וועקסלען אין אַנאַפּאַל.

די היגע סוחרים ה' פּנחס ש. און זלמן א. האָבען געשיקט זייער אינקאַסענט ה' ש. ליפּיעץ אויף דער פּראָווינץ איינקאַסירען געלד פאַר אייניגע וועקסלען פּראָטעסטען א. ד. גל.

ווען דער אינקאַסענט איז געקומען קיין אַנאַפּאָל־לובעלסקי צו דעם אָרטיגען סוחר שיע הורוויטש איז איהם בעפאַלען דאָס גאַנצע "הורוויטש־געזינדעל, איהם געבונדען, געשלאָגען מכות רצח, אַרויס געריסען ביי איהם די וועקסלען צוריסען זיי און נאָכדעם געשיקט נאָך פּאָליציי און פאָרגעשטעלט די מעשה אַזוי, אַז דער אינקאַסענט האָט געמאַכט אויף זיי אַ רויב־אָנפאַל.

דעם גאַנצען ענין האָבען די היגע סוחרים מיט דעם געליטענעם אינקאַסענט אָפּגעגעבען דער פּראָקוראַטור.

סטאַטיסטיק
פון ארבייטסלאָזע אין לאָדז.

(—) די פאָריגע וואָך זענען אין לאָדז געווען פערעגיסטרירט 19.114 ארבייטסלאָזע, שטיצע האָבען גענומען 11.838 פון דעם 8382 פון ארבייטסלאָזען־פאָנד און 3456 פון טלוכה־פאָנדען, גייסטיגע ארבייטסלאָזע האָבען גענומען אונטערשטיצונגען 1262, פון דעם דרינגענדע אונטערשטיצונגען — 1.128.

אין פערלויף פון דער וואָך האָבען פערלוירען זייער ארבייט 436 ארבייטער, בעקומען ארבייט האָבען 386, ארויסגעשיקט אויף ארבייט זענען געוואָרען 143. אין אמט זענען פערהאַן 97 פרייע פלעצער.

פעלקערונגס־בעוועגונג.

(—) פון אָנהויב יאַנואַר ביז היינט זענען אין דער לאָדזער קהלה אָנגעמאָלדען געוואָרען 785 געבורטען, 372 חתונות, 7 גט'ן און 464 טויט־פאַלען.

Dr. Z. Rakowski

ספּעצ. פאַר אויערן־, נאָז־, האַלז־ און לונגען־קראַנקה.
קאָנסטאַנטינער 9, טעלעפאָן 27-81.
שפּרעכ־צייטען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אָן אין לעמשניצע, זגערזשער 17 פון 10—11 און פון 2—3.

אַ דרייסטע גנבה אין אַ באַנק.

אַ דרייסטער קאַסע־אויפבּרוך איז פאָרגעקומען עהרנעכטען אין מיטען העלען טאָג אין „באַנק אזדושיאַלאַווי" מאָניושקי 10.

אין דער באַנק דיזשורירט אפילו זונטאָג און יום־טובים שטענדיג אַ בעאַמטער, גראָד איז דאָס מאָל דער בעאַמטער אַהעקגעגאַנגען אַרום 4 אַ זייגער בייטאָג ערלעדיגען עפּעס און ווען ער איז אין אַ צוויי שעה אַרום צוריקגעקומען, האָט ער געטראָפען די טיר פון באַנק אָפען, און לאָקאַל האָט געהערשט אַן אומאָרדנונג און די צוויי אייזערנע פייערקאַסעס זענען געשטאַנען אָפען און לעדיג, געבען די קאַסעס — צוויי באַלאָנס מיט וואַסער־שטאָף.

די גנבים האָבען פון די קאַסעס אַרויסגענגבע'ט 10 טויזענד זלאָטעס מזומן און אַן ערך אַזוי פיל אין אַקציעס.

דער אופן אויף וועלכען די קאַסעס זענען געעפענט געוואָרען בעווייזט, אַז דאָס שטיקעל ארבייט האָבען אויסגעפיהרט די זעלבע בעל־מלאכות, וועלכע האָבען אויפגעבראָכען די פאַבריקס־קאַסע ביי מייזלען אויף גראַנסקאַ גאַס.

—:O:—

אַ טעות, אָדער אַ שווינדעל?

פון דירעקטאָר פון דעם לאָדזער פּאָסט־אַמט איז אין ראַבינאַט אָנגעקומען פאָלגענדער בריף: דעם 16 סעפּטעמבער האָט אַ געוויסער מרדכי הירשמאַן פון סטאַרי רינעק 6 אַרויסגעשיקט אויף קוראַציע הוצאות פאַר זיין פרוי רבקה, וועלכע האָט זיך געפונען אין אָטוואָצק, אויף אַ טעלעגראַפישער אָנווייזונג הונדערט זלאָטעס, דער בעאַמטער, וועלכער האָט די טעלעגראַמע אָנווייזונג אַרויסגעשיקט האָט אָנשטאָט הונדערט זלאָטעס טעלעגראַפירט טויזענד זלאָטעס. אויפ'ן אָטוואָצקער פּאָסט־אַמט איז טאַקע געקומען רבקה הירשמאַן מיט איהר פאָטער יונה אייבעשיץ און אָפּגענומען טויזענד זל. אַלע בעמיהונגען, וועלכע דער פּאָסט־אַמט האָט אָנגענומען, אַז הירשמאַן זאָל צוריקגעבען די 900 זל. האָבען נישט געהאַט קיין ערפאָלג, דער פּאָסט־דירעקטאָר ווענדעט זיך דעריבער צום ראַבינאַט, אַז ער זאָל אויף וועלכען ס'איז אופן ווירקען אויף הירשמאַנ'ען, אַז דער ענין זאָל אויף אַ פרידליכען אופן ערלעדיגט ווערען. אין נעגענפאַל, שרייבט דער פּאָסט־דירעקטאָר וועט דער פּאָסט־בעאַמטער מוזען בעצאָהלען פון זיין געהאַלט די 900 זל. און די פרוי הירשמאַן וועט צוגעצויגען ווערען צו געריכטליכע פעראַנטוואָרטליכקייט, דער ראַבינאַט האָט אַרויסגערופען דעם דערמאָהנטען הירשמאַן צו אַ דין־תורה.

—:O:—

עפענטליכע ווענדונג פון דער „פּועלי ציון" פראַקציע
צום פּרעזעס פון דער קהלה פערוואַלטונג ה' מינצבערג.

אויף דער פּסח־אַקציע פון דער יודישער קהלה זענען אָנגעוויזען פון 8 ביז 10 טויזענד אַרבייטער־ און אָרימע פאַמיליעס, וועלכע נויטיגען זיך אין אונטערשטיצונג.

די בעציהונג פון אייך צוזאַמען מיט אייער פראַקציע „אַגודה" צו דער פראַגע איז אַן אומנערהערטע, איהר איגנאָרירט אָנגענומענע בעשלוסען פון קהלה־ראַט און אַפילו דעם אָנגענומענעם פאָרשלאָג פון אייער אייגענער פראַקציע. די פּועלי־ציון־פראַקציע האָט אויף דער לעצטער זיצונג פון קהלה־ראַט געפיהרט אַ העפטיגען קאַמף פאַר בעשטימען 250 טויזענד זלאָטעס אויף דער אַקציע. די אַגודה־פראַקציע מיט דער הילף פון פאָלקיסט האָבען דעם פאָרשלאָג אָפּגעוואָרפען. אייער פראַקציע פיהרער ה' מענדעלסאָן האָט געפאָדערט אַן איינבערייס פון דער קהלה־ראַט זיצונג, כדי איהר זאָלט אייך בעראַטען וועגען דער גרויס פון דער סומע, וואָס זאָל בעשטימט ווערען אויף דער פּסח־אַקציע און בעשלאָסען פאָרצולעגען הונדערט פופציג טויזענד זל. פאַר דעם האָט געשטימט די אַגודה־פראַקציע צוזאַמען מיט'ן פאָלקיסט, ביי דער סומע וועט די אונטערשטיצונג פאַר אַ פאַמיליע העכסטענס אויסמאַכען דורכשניטליך אַכט זלאָטעס. 8 נישט קוקענדיג אויף דעם, סאַבאָטירט איהר אייערע איינענע בעשלוסען און ווילט פערטיילען נאָר פיר הונדערט טויזענד זל., וואָס וועט ברענגען דערצו, אַז די גרויס פון דער אונטערשטיצונג וועט דערגרייכען העכסטענס פון 4 ביז 5 זל. פאַר אַ פאַמיליע. דערמיט פערוואַנדעלט איהר די הילפס־אַקציע אין אַ חוזק־אַקציע.

מיר פאָדערן פון אייך עפענטליך נישט צו ענדערן דעם בעשלוס פון קהלה־ראַט און פערהענדען די פולע בעשטימטע סומע פון 150 טויזענד זל. פאַר דער אַקציע.

פאַר דער „פּועלי־ציון־פראַקציע אין דער קהלה

משה ציטרינאָווסקי

פערוואַלטונגס־מיטגליד.

לאָדז, דעם 26 מערץ 1928.

פון דער שטאָטישער קונסט־גאַלעריע.
די בילדער־אויסשטעלונג פון אַרטור מאַרקאָוויטש.

די יודישע קינסטלער ווערען וואָס אַמאָל אַלץ אָפטערע געסט אין דער היגער שטאָטישער גאַלעריע, וואָס אַ דאַנק דער גאַסטפריינדליכקייט פון דירעקטאָר דינסטעל־דאָמבראָווא, האָבען זיי די מעגליכקייט צו בעקענען דאָס לאָדזער פּובליקום מיט זייערע שאַפונגען.

נאָך דער לעצטער אויסשטעלונג פון דער לאָדזער יודישער קינסטלער־גרופּע: שפּיגעל, בערמאַן, טרעמבאַטש, הירשפאַנג און פינקעלשטיין — פערנעהמט איצט דעם אויבענאָן אין דער קונסט־גאַלעריע מיט זיינע אינטערעסאַנטע בילדער־עקספּאָנאַטען דער קראַקאָווער יודישער קונסט־מאַלער אַרטור מאַרקאָוויטש.

מאַרקאָוויטש איז אַ מאַלער מיט אַ קלאַנגפולען נאָמען און פערנעהמט אַן אָנגעזעהענעם אָרט צווישען די אַלטע מייסטער פון דער רעאַליסטישער שולע אין פּוילען.

מאַרקאָוויטש איז אַ קינד פון קראַקאָווער יודישען געטאָ וואו ער איז געבוירען געוואָרען אין יאָהר 1877 און וואו ער האָט בעקומען זיין ערשטע אויסבילדונג אויפ'ן מאַלערישען געביט. אַרויסווייזענדיג אַ גרויסע בעגאַבונג אין דער מאַלעריי, פערפולקאָמט זיך דער יונגער מאַרקאָוויטש אין די אַקאַדעמיעס פון מינכען, פּאַריז און קראַקא, וואו זיינע לעהרער זענען געווען אַזעלכע קינסטלער־גאונים, ווי מאַטעיקאָ, שטוק און זשעראָם, געפינענדיג זיך אונטער דער אויפזיכט פון די דערמאָנטע מייסטער, האָט מאַרקאָוויטש'ס טאַלאַנט זיך געהאַלטען אין איין קרעפטיגען און ווען ער האָט אין יאָהר 1900 אויסגעשטעלט זיינע בילדער, בעזונדערס פון יודישען לעבען אין די קונסט־סאַלאָנען פון וויען, מינכען, פּאַריז און אַנטווערפּען, האָט איהם די נאַנצע פאַכמענערישע קריטיק בעגייסטערט אויפגענומען און איהם פערגלייכט צו די בעסטע פאַרבען־מייסטער און שילדערער פון יודישען שטייגער אין בילד.

מאַרקאָוויטש געהערט צו די יודישע קינסטלער, וועלכע נעמען דעם שטאָף צו זייערע שאַפונגען הויפּטזעכליך פון דער ביבעל, פון דער יודישער געשיכטע, פון פאָלקס־אוצר: אויפ'ן פאַן פון די אַלטע יודישע טראַדיציעס און לעגענדען האָט ער בעשאַפען פיל פון זיינע ווערטפולע ווערק, אין דער יודישער מאַלעריי געהערט מאַרקאָוויטש צו דער גרופּע, וועלכע האָט אַרויסגעגעבען הירשענבערג'ן, גאָטליב'ן, פיליכאָווסקין און טרעמבאַטשען און ער פערנעמט דאָרט אַ בכבוד'יגען און פערדינטען אָרט.

אין דער „שטאָטישער גאַלעריע" האָט מאַרקאָוויטש איצט אויסגעשטעלט אַן ערך 60 בילדער. אַ בעזונדערע אויפמערקזאַמקייט וועקען „די תלמוד־ריסטען", „איוב", „חליצה", „מתן־תורה", „יודישע קלעזמער" א. א. די דאָזיגע בילדער צייכנען זיך אויס סיי מיט זייער פערשידענאַרטיגער טעמאַטיש־קייט, סיי מיט דער פּרעציזער טעכניק און מיט זייער צוגעפּאַסטען ליכט און שאָטען־שפּיל.

אַ חוץ די בילדער פון יודישען לעבען האָט מאַרקאָוויטש אויך אויסגעשטעלט אַן ערך 20 הערליכע לייוועגטער און פּאַסטעל־צייכנונגען געווידמעט האָלענדישע פאָלקס־מאָטיווען, אין די דאָזיגע בילדער ענטפּלעקט זיך פאַר אונז מאַרקאָוויטש אַלס קינסטלער מיט אַ פּאָעטישען געפיהל פאַר דער שטילער לאַנדשאַפט. מאַרקאָוויטשעס האָלענדישע בילדער ווי: „צוויי פריינדינס", „אַ בריף", „שיפער אויפ'ן ים", „אַ שפּיל מיט דער קאַץ" א. א. אָטעמען מיט אַזאַ פּשטות, רוהיגקייט און קאָמפּאָזיציע־רייכקייט, אַז: ייפערכאַפּען דאָס אויג און וועקען אויף אַ בענקשאַפט צו שטילע און פער'חלום'טע ווייטען...

מאַרקאָוויטשעס 60 הערליכע בילדער אין דער „שטאָטישער גאַלעריע" זענען דעם קינסטלערס בעסטע ווערק, וועלכע ער האָט געשאַפען אין די לעצטע יאָהרען און זיי פערשאַפען דעם צושויער אַ טיפען עסטעטישען גענוס.

אלי באר.

Dr. RÓŻANER

ספּעציאַליסט פאַר הויט־, וועגעריישע קראַנקהייטען און מענער־שוועכע.
היילונג מיט קוואַרץ־שטראַהלען און ריאָנטגען
Dzielna 9 (Narutowicza), tel. 28-98.
נעמט־אָן פון 8—10 און 5—8, פרויען פון 3—4
וואַרטע־זאַל פאַר פרויען.

„א ר ר ט"
זאַכאָדניאַ 43.
אַרטיסטישער רעווי און קאַמער־טעאַטער
אונטער דער לייטונג מ. בראָדערזאָן

היינט דינסטאָג – 1 פאָרשטעלונג:
אָנהויב 9.15 אין אָוונט
ווידערהאָלונג פון 5. פּראָגראַם א. נ.

„מלוה מלכה"

1. פּראָלאָג	7. קיישלען
2. מלוה מלכה	8. מיין 1. דעפּאָזיטן
3. זייגערל	9. קאָנטאָניסטען
4. שפּאַניש. סקעטש	10. נאָך דער חופּה
5. כינעזיש. פעכער	11. גאָשציני דוואָר
6. בלינדע	

אַפּטייקען
היינטיגע נאַכט־דיזשורען.

(ב) ג. אַנטאָניעוויטש (פּאַביאַניצקאַ 50); ק. כאָנדזשינסקי (פּיעטרקאָווער 164); וו. באָקאָלעוויטש (פּשעיאַזד 19); ר. רעמבעלינסקי (אַנדזשעיאַ 26); י. זונדעלעוויטש (פּיעטרקאָווסקאַ 25); וו. קאַספּערקיעוויטש (זגערזשער 54); ס. טראַוקאָווסקי (בזשעזשינער 56).

פון געריכט.

—:O:—

בעשטראָפט דעם „לאָדזער וועקער"

מיט אַ צייט צוריק האָט דאָס קרייז־געריכט פער'משפט דעם 13־יעהריגען סטאַניסלאַוו זשעלינסקי פאַר גאָט־לעסטערונג אויף 2 יאָהר תפיסה, וואָס איז איהם, אַלס מינדעריעהריגען, פערטוישט געוואָרען אויף אויסבעסערונגס־הויז.

אויף דעם אורטייל האָט זיך אָפּגערופען מיט אַן אַרטיקעל „2 יאָהר תפיסה" דער „לאָדזער וועקער". אין אַרטיקעל ווערט קריטיקירט דער אורטייל. די פּראָקוראַטור האָט צוליב דעם צוגעצויגען צו פעראַנטוואָרטליכקייט דעם רעדאַקטאָר פון „וועקער" ה' זינגערמאַן.

נעכטען איז אין קרייז־געריכט פאָרגעקומען דער פּראָצעס. דער רעדאַקטאָר איז פער'משפט געוואָרען אויף 2 וואָכען אַרעסט און 1000 זלאָטעס שטראָף.

2 פּראָצעסען פאַר דעזערציע.

(א. ב) דאָס מיליטערישע קרייז־געריכט האָט נעכטען בעהאַנדעלט דעם פּראָצעס געגען דעם 24־יעהריגען יאַן וויטאָשינסקי און 23־יעהריגען קאָנראַד אַנטאָני, וועלכע זענען געווען בעשולדיגט אין דעזערציע.

ביידע בעשולדיגטע, געוועזענע זעלנער, האָבען פאַראַיאָהרען דעזערטירט פונ'ם פּולק, וואו זיי האָבען געדינט. יאַן וויטאָשינסקי איז אַ היימגעפאָהרען קיין וואַרשאָ, וואו עס האָט געוואוינט זיין מוטער. ער האָט געפאָדערט ביי דער מוטער זי זאָל איהם געבען איבערטוען דעם ציוויל־אַנצוג. די מוטער האָט, וויסענדיג, אַז ער איז אַ זעלנער און האָט דעזערטירט, איהם געראָטען צוריקצופאָהרען אין פּולק. דאָס האָט אַזוי אויפגערעגט דעם זוהן, אַז ער האָט אָנגעהויבען שלאָגען די מוטער. אויף די געשרייען פון דער אַלטעטשקער זענען זיך צוזאַמענגעלאָפען שכנים און פּאָליציי. וויטאָשינסקי, האָט דערזעהענדיג די פּאָליציי אַרויסגענומען פון טאַש אַן האַנד־גראַנאַט און געוואָרפען אונטער זיך, כדי צו בעגעהן זעלבסטמאָרד. דער גראַנאַט האָט אויפגעריסען און איהם שווער פערוואונדעט. ער איז אָפּגעלעגען אין שפּיטאָל אַ לענגערע צייט און נאָכדעם האָט מען איהם איבערגעפיהרט אין מיליטערישער טורמע.

דער צווייטער דעזערטיר אַנטאָני קאָנראַד איז אַנטלאָפען קיין קראַקאָ און, לעגיטימירענדיג זיך מיט פאַלשע פּאַפּירען אָפּגעלעבט אין איינעם פון די קראַקאָווער קלויסטערס עטליכע חדשים. דאָס לעבען אין קלויסטער איז איהם אָבער נמאס געוואָרען, האָט ער זיך אַליין געמאָלדען צו דער זשאַנדאַרמעריע.

דאָס געריכט האָט פערמשפּט וויטאָשינסקין אויף אַ יאָהר תפיסה און דעגראַדאַציע, און אַנטאָני קאָנראַד אויף אַ יאָהר מיט 3 חדשים תפיסה.

2 האנדעלס-געזעלשאפטען מיט איין נאמען טאר נישט זיין.

אין 1922 איז אין װארשא ענטשטאנען א גע-זעלשאפט „צו שטיצען די פוילישע פראדוקציע".
אין 1927 האט זיך נעגרינדעט א צווייטע געזעלשאפט „צו שטיצען די אינדוסטריע אין פוילען".
די ערשטע געזעלשאפט האט איינגעפונען, אז דערמיט, װאס די צווייטע געזעלשאפט טראגט א נאמען, װאס איז ענליך צו דער פירמע פון דער ערשטער, פערשאפט זי איהר דערמיט א אומעהרליכע קאנקורענץ.
צוליב דעם האט די ערשטע האנדעלס-גע-זעלשאפט, אנגעקלאגט די צווייטע געזעלשאפט אין װארשאװער האנדעלס-געריכט מיט דער אויפפאדע-רונג, אז זי זאל ענדערען איהר נאמען.
דאס װארשאװער האנדעלס-געריכט האט אנער-קענט די טענה פאר ריכטיג, און פעראדרענט, אז די צווייטע האנדעלס-געזעלשאפט מוז ענדערען איהר נאמען.

אלע סוחרים, וואס פיהרען ביכער וועלען מוזען איבערעכענען זייערע בילאנסען.

אין גיכען וועט פערעפענטליכט ווערען אין „דזיענניק אוסטאװ" א געזעץ וועגען איבעררעכענען בילאנסען. לויט דעם ראזיגען געזעץ וועט מען דאר-פען דעם 1 יולי צוזאמענשטעלען א פערמעגענס-בילאנס ברוטא לויט דעם נייעם זלאטי. אלע אונ-בעוועגליכע און בעוועגליכע גיטער און איבערהויפט זאכען, וועלכע זענען נישט צום פערקויף וועלען נערעכענט ווערען לויט דעם קורס 172 פאר הונ-דערט. די בילאנס-הוספה וועט נישט ווערען בעשטייערט. וועגען דעם איבעררעכענען דעם בילאנס װעט מען מוזען מודיע זיין דער נעהעריגער מאכט.

האנדװערקער
וועגען דער פסח-הילפס-אקציע פון דער קהלה.

זונטאג דעם 25 ד. ח. איז פארגעקומען א פלענאר-זיצונג פון ראט ביי דער האנדווערקער-צענטראלע (פאלודניאווא 4), וואו עס האט צוו. אנד. אפגעגעבען א בעריכט פרנס י. האפמאן וועגען דער פסח-אקציע.
נאך א דיסקוסיע איבער'ן בעריכט איז אנגע-נומען געווארען פאלגענדע רעזאלוציע:
די פלענאר זיצונג פון האנדווערקער-ראט פא-דערט אויף איהר פארשטעהער אין דער יודישער קהלה צו בעמיהען זיך וועגען א גרעסערער אונ-טערשטיצונג אין פערגלייך מיט דעם פערגאנגענעם יאהר.

אז מ'לאזט א קינד אליין, האקט עס זיך אב די פינגער.

(—) דאס פאר-פאלק יוזעפאוו (גאווא-דווארסקא 26) איז אוועקגעגאנגען אין שטאדט אריין און זיך בערגעלאזט זייער 6-יעהריג יונגעלע מיכאש, מיט דער דינסט אין דער היים.
די דינסט האט אויסגענוצט די געלעגענהייט, האט פערשלאסען דאס קינד אין שטוב און איז אליין געגאנגען אבשטאטען א וויזיט א „קאלעזשאנ-קע". דעם קינד איז דערוויל געווארען לאנגוויי-ליג, האט עס אנגעהויבען שרייען. שפעטער האט ער געגומען א האק און אנגעהויבען האקען, וואס עס איז איהם געקומען אונטער די הענד. אין איין מאמענט האט ער זיך אליין געטראפען מיט דער האק אין הענטעל און זיך אבגעהאקט 2 פינגער.
דאס דינסט-מעדעל איז פאר שרעק, וואס זי האט דא אבגעטון, ענטלאפען. מען ווייסט נישט וואו-אהין.

Dr. med. St. Heinrich
POMORSKA 10, tel. 47-67.
ספעציאליסט פאר קינדער- און אינערע קראנקה. בעהאנדלונג מיט קינסטליכע בערגזון-בעשטראהלונגען (קווארץ-לאמפען). נעהמט אן פון 4—6 נאכמיטאג.

בערעכטיגונג.

אין צוזאמענהאנג מיט דער נאטיץ, „יוד גע-ראטעוועט דאס לעבען" אין נומער 64 פון אונזער צייטונג, גיט מען אונז איבער, אז ה' צוקער פון שיענקעוויטש-גאס 34 האט צו דער געשיכטע קיין שייכות נישט.

שטאטישע קאנצערטען פאר שילער.

זייט א געוויסער צייט ארגענט אין די קול-טור און בילדונגס-אפטיילונג ביים מאגיסטראט קא-מעראלע אווענדען און קאנצערטען פאר דער יו-גענד פון די שטעטישע שולען. נאך אנ'אינטערוויענץ פונ'ם באראכאוו-קוראטאריום האט די בילדונגס-אפטיילונג ביים מאגיסטראט איינגעשטימט, אז אויך די שילער פון די יודיש-וועלטליכע שולען אויפ'ן נאמען פון באראכאוו, פרץ און מעדעם, זאלען קע-נען אומזיסט גענייסען פון די דאזיגע איינארדנונגען.

דאס יודישע טעאטער
בעקומט נישט קיין שטאטישע סובסידיעס.

אויף דער לעצטער זיצונג פון מאגיסטראט איז צווישען אנד. בעטראכט געווארען די פראגע ווע-נען סובסידיעס פאר'ן שטעטישען טעאטער און פאר טעאטער „פאפולארני", די סובסידיעס וועלכע זענען פארגעשלאגען געווארען דורך דער בילדונגס-קאמיסיע פאר די פוילישע טעאטערען זענען איינ-שטימיג בעשטעטיגט געווארען. ביי דער געלעגענ-הייט האט לאווניק יאעל פארגעשלאגען צו בעשטי-מען פאר'ן יודישען טעאטער א סובסידיע פון 25 טויזענד זלאטעס. נאך א קורצען וכוח איז דער פארשלאג מיט אלע שטימען געגען דער שטימע פון לאווניק יאעל אפגעווארפען געווארען.

„גאנג".

די 15-טע פרעמיערע „סערוואוס קרוקאווסקי" איז אדורך מיט אנ'אויסערגעוועהנליכען ערפאלג.
קרוקאווסקי האט מיט זיינע לידלעך פערכאפט אלע צוהערער.

בריף אין רעדאקציע.

פון „בית לחם".

געצעהלטע טעג זענען נאך געבליבען ביז יום טוב און די קאסע פון „בית לחם" שטעהט זעהר קריטיש. פאר הונדערטער נויטליידענדע פאמיליעס איז „בית לחם" די איינציגע טרייסט אויף דעם פסח. „בית לחם" שטעהט אבער פאר א גרויסער סכנה, אויב לאדזער יודען, וועלען נישט קומען צו הילף. צי וועלען יודען לאזען הונדערטער יודישע בכבוד'ע משפחות הונגערען אין די פרעהליכע פסח-טעג? יודען בני רחמנים! געדענקט, אז הונדער-טער נויטליידענדע ווארטען אויף אייער הילף. שטרעקט אן אלע כחות און זאמעלט נדבות פאר „בית לחם" און דאס געזאמעלטע געלד טראגט גלייך אריין אין קאנצעלאריע ווסכאדניע 70—68.

די פערוואלטונג פון
„בית לחם".

נישט 40 נאר 10 פראצענט.

מיר בעטען אייך אפצודריקען אין אייער ג. צייטונג פאלגענדען נאטיץ:
אין צוזאמענהאנג דערמיט, וואס שניידער-מייסטער פון מענער בעשטעלט, ביים אננעהמען ארבייט פעררופען זיך דערויף, אז זיי האבען כלומר'שט דערלעגט זייערע ארבייטער 40 פראצ. און דערויף פערלאנגען זיי פון דער קליענטעלע אויך אזא הוספה, שטעלען מיר פעסט, אז די אר-בייטער נאך 2 וואכען שטרייקען האבען בעקומען נאר 10 פראצ. לוין-העכערונג.

מיט דרך-ארץ
די פערוואלטונג פון פראפ. פעראיין פון בעקלייד-אינדוסטרי-ארבייטער אין פוילען, אפטיילונג לאדז.

ספארט-בעוועגונג.

די מעטשען פון דער עקסטרא-ליגע האבען זיך אנגעהויבען זעהר שלימזל'דיג פאר אונזער צווי לאדזער עקס-מייסטערס. סיי ל.ק.ס. האט גע-האט א מפלה ביי דער ווארשאווער „לעגיא" 0:3 סיי די טוריסטען האבען דיזעלבע מפלה געליטען אין לאדז פון דער קראקאווער „וויסלא".
דער רעזולטאט 0:3 מיט וועלכען דער פוילי-שער פוסבאל-מייסטער „וויסלא" האט זונטאג בע-זיגט דעם היגען מייסטער די „טוריסטען" איז פול-שטענדיג א פערדינטער. זייער שפילען, ספארט, קאמבינאציע און טאקטיק, יעדער פונקט ביי זיי' איז פיל בעסער, ווי ביי די „טוריסטען". דא מוז מען אויך צוגעבען, אז די מאנשאפט פון „טוריס-טען" שפילען היי-יאהר פיל שוואכער ווי פאר-יאהרען און האט שוין פערשפילט די ערשטע צוויי מייסטערשאפט-מעטשען און אזוי-ארום פערלוירען 4 נוצליכע פונקטען.
די מאנשאפטען זענען אויפגעטרעטען מיט פאלגענדע צוזאמענשטעלען:
„וויסלא": פאלגא, פיכאווסקי, סקרינקאוויטש, קאלארטשיק 1 קאלארטשיק 2 באיארעק, אדאמעק טשולאק, רעימאן 1, רעימאן 2, באלצער.
טוריסטען: מיכאלסקי, קאראש, קוביק אל. קאהאן, קולאוויאק, הינץ, מיכאלסקי, פראנצוס, אלאשעוויץ, באלטשעווסקי און סטעפאן קוביק.
דאס שפילען הויבען אן די „טוריסטען". אין אנפאנג האבען די „טוריסטען" א קליינעם איבער-געוויכט, שפעטער גלייכט זיך דאס שפילען אויס און ס'ווערט געפיהרט א גלייך שפילען אין א שאר-פע טעמפא. דער באלעם פליהט פון איין טויער צום צווייטען. ביידע אנגריפען שפילען זעהר גוט און קומען אפט צום געגנער טויער און דערמיט מאכען זיי אן פיל ארבייט די פערטיידיגערס. ערשט אין דער 10 מינוט ערצילט רעימאן דאס ערשטע טויער פאר „וויסלא". „טוריסטען" שפילען זעהר אפפערווויליג, אבער עס פעהלט זיי... א גו-טער שיסער אינ'ם אנגריף, וועלכע וואלט געקאנט פיל גינסטיגערע מאמענטען אויסנוצען. דאגעגען ביי „וויסלא" ווערט יעדער באלעם אויסגענוצט. יעדער איז אויף זיין ארט. א סטריע שארפע באלעמ'ס פון „וויסלא"'ס אנגריף ראטעוועט מיכאל-סקי שעהן אפ סיי כאפענדיג זיי, סיי איבערהאר-פענדיג דעם באלעם אויף קארנער. דאס 2-טע טויער איז אין דער העלפט ערצילט אין דער 35 מינוט אויך רעימאן פון אדאמעקס א צענטער אין דער רעזולטאט 0:2 בלייבט ביז דער פויזע נישט גע-ענדערט.
שוין אין אנהויב פון דער צווייטער העלפט ווארפען די „טוריסטען" אן א מערדערישע טעמפא. זיי זענען אפט אונטער „וויסלא"'ס טויער, אבער, ווי מיר האבען שוין אויבען דערמאנט, ס'איז נישטא ווער ס'זאל עפיס אויסנוצען. ס'האט אפילו נישט געהאלפען דאס, וואס קאראש איז איבערגעגאנגען צום אנגריף. „וויסלא"'ס-אנגריף מאכט אן מיכאלסקי'ן פיל ארבייט, אבער ער קאפיטולירט נאר איין מאל, אדורכלאזענדיג א דריט טויער (רעימאן).
„וויסלא" האט נאך ערצילט א זעהר צוויי-פעלהאפט טויער. דער ריכטער האט עס אנערקענט. צוליב אבער דעם טומעל, וואס דאס פובליקום האט אויפגעהויבען האט ער עס נישט אנערקענט. דער סוף רעזולטאט איז 0:3 לטובת „וויסלא".
ריכטער — ה' ביללאר אויס לעמבערג.
„וויסלא" שטעלט מיט זיך פאר א זעהר גוטע צוזאמענגעשפילטע מאנשאפט און וועט בעשטימט אויך היי-יאהר זיין דער וויכטיגסטער פרעטענדענט צום מייסטער-טיטעל, דאגעגען די „טוריסטען", אויב זיי ווילען פערנעחמען כאטש דאס ארט, וואס אין פערגאנגענעם יאהר מוזען זיי זעהר פיל ארביימען און ענדערען דעם אנגריף, ווייל מיט אזא מאנשאפט וועלען זיי ווייט נישט פערפאהרען.

מ. א—ן.

* * *

בעת'ן מעטש האט זיך פערשפרייט א קלאנג, אז דער בעקאנטער יודישער פוסבאליסט סעגאל, וועלכער איז געוועזען טעטיג אין היגען „הכח", איז צוגעטרעטען צו די „טוריסטען" און וועט שוין שפילען אין זייער מאנשאפט דעם נאהענטסטען זונטאג אין ווארשא געגען דער דארטיגער „פאלאניא". די דאזיגע קלאנגען האבען מיר נישט פעסטגעשטעלט. מיר האלטען אבער פאר אונזער פליכט וועגען דעם מיטצוטיילען.

דער שווער-אטלעטישער מייסטער פון פוילען מאיר ווײנגארטען

ווי מיר האבען שוין מיטגעטיילט האט די שווער-אטלעטישע סעקציע פון „מכבי" אבגעהאל-טען א גרויסען נצחון בעת די לעצטע פוילישע מייסטערשאפט קאמפען, וועלכע זענען די טעג פאר-געקומען אין פויזען.
די „מכבי"-מאנשאפט האט דארט פערנומען דאס ערשטע ארט אין דער פונקטאציע. דעם גרעס-טען נצחון האט אבער ערצילט דער יונגער אט-לעט, דער פוילישער מייסטער מאיר ווײנגארטען.
דער פארזיצער פונ'ם פערבאנד (אגב א גאר נישט'קשה'דיגער אנטיסעמיט — זאל ער אונז דאס מוחל זיין...) קאמיסאר פיטלאשינסקי האט זיך נאך די מייסטערשאפטס-קאמפען אויסגעדריקט, אז ער האלט ווײנגארטענען פאר דעם בעסטען שווער-אט-לעטיקער אין פוילען. און דעם „מכבי"-דעלעגאט ה' צווילליך האט ער צוגעזאגט, אז דער איינציגער שווער-אטלעטיקער, וועלכער וועט פערטרעטען פוי-לען אויף דער וועלט-אלימפיאדע, וועלכע וועט היי-יאהר פארקומען אין אמסטערדאם, וועט זיין דער היגער יודישער אטלעט, מיטגליד פון לאדזער „מכבי", מאיר ווײנגארטען.
מאיר ווײנגארטען האט דערצעהלט אונזער מיטארבייטער ווי אזוי ער האט זיך דערשלאגען צו אזא מדרגה אין שווער-אטלעטישען ספארט.
זייט עטליכע יאהר האט ער געהאט א נייגונג צום שווער-אטלעטישען ספארט, און מיט 3 יאהר צוריק זייענדיג אלט 18 יאהר האט ער צוזאמען מיט'ן אטלעט הארי פוקס, וועלכער איז אויך גע-ווען זיין לעהרער, געשאפען די שווער-אטלעטישע סעקציע ביי „בר-כוכבא".
דעם ערשטען עפענטליכען ארויסטריט און דאס ערצילען דאס ערשטע מאל א פריז זאגט ווײנגאר-טען — פערדאנק איך דער רעדאקציע פון „נייעם פאלקסבלאט", וועלכע האט אין יאהר 1925 איינ-געארדענט א גרויסען „ספארט-טאג" אין „העלענאוו" און דארט האב איך ערצילט דעם ערשטען פריז. דאס האט מיר געגעבען קוראזש און איך האב אנ-געהויבען פלייסיג צו ארבייטען איבער זיך".
ווייטער האט ווײנגארטען אנטייל גענומען אין אלע פוילישע מייסטערשאפט-קאמפען און איז אי-בעראל ארויס אלס זיגער, ערצילענדיג דעם פוילי-שען מייסטער-טיטול.
אין יאהר 1926 האט ער אין קאטאוויץ ער-צילט די פוילישע מייסטערשאפט. א חוץ די פער-איינס מייסטערשאפט (בר כוכבא) ערצילט ער נאך אין דעם יאהר די מייסטערשאפט פון לאדזער-קרייז.
אין יאהר 1927 ערצילט ער ווידער דעם מייס-טערשאפט טיטל אין לעמבערג, הגם ער טרעט ארויס אין דער קאנקורענץ אין דער קאטעגאריע מיט 3 וואגען א העכערע ווי זיינע איז. אין בוי-טען אויף אינטערנאציאנאלע קאמפען, אין וועלכע עס האבען אנטייל גענומען, פערטרעטער: פון פוי-לען, דייטשלאנד און טשעכיען, פערנעמט דער יו-דישער אטלעטיקער, ווידער דאס ערשטע ארט. אין דעם זעלבען יאהר ערצילט ער אויך נאך אמאל די פעראיינס-און קרייז-מייסטערשאפט.
היי-יאהר, אויף די עלימינאציע-קאמפען אין פויזען, פון וועלכע די זיגער וועלען פערטרעטען פוילען אויף דער היי-יאהריגער וועלט-אלימפיאדע אין אמסטערדאם, האט ער נאך אמאל בעוויזען, אז ער איז דער בעסטער שווער-אטלעטיקער אין פוילען. און דאס, אז ער וועט פערטרעטען פוילען אין אמסטערדאם איז שוין א זיכערע זאך.
מאיר ווײנגארטען וועט אזוי-ארום זיין דער איינציגער יוד פון פוילען אויף דער אלימפיאדע.

א—ן.

אויפרוף צו דער לאדזער יודישער בעפעלקערונג!

יודען בני רחמנים!
געדענקט, אז הונדערטער נויטבעדערפטיגע בכבוד'ע יודישע פאמיליעס. וועלכע קאנען נישט ארויסשטרעקן
די האנד נאך א נדבה און נישט געהן עסען אין וועלכער ס'איז קוך, ווארטען אויף אייער הילף
געדענקט, אז עס ליגט א חוב אויף די יודישע בירגער פון דער שטאט לאדז

אונטערשטיצט דעם הילפס-פעראיין „בית לחם"

וועלכער איז ביים איצטיגען מאמענט אין דער שטאט לאדז איינער פון די וויכטיגסטע אינסטיטוציעס,
וואס גיט יעדע פאמיליע ארויס פראדוקטען אויף שבת, וועלכע בעשטעהען פון: ברויט, חלה, מעהל, צוקער, רייז, ארבעס, קאקאס-פוטער, פלייש, ליכט און טעע.

דאס אלעס קען מען זיך איבערצייגען ביי אונז אין פעראיין. די פרעסע האט שוין בייגעוואוינט די דאזיגע פערטיילונג.
יעצט קומט דער ליבער יום-טוב פסח און אזוי ווי אזוי ווי אין אונזער פעראיין זענען שוין איינגעפלאסען פיל הונדערטער ביטעס פון בכבוד'ע פאמיליעס וועגען שטיצע, וואס וועט בעשטעהן פון: מצה, אייער, פלייש, וויין, צוקער, ליכט, טעע, ציבעל און קאקאס-פוטער.

פסח-הילפס-אקציע

דערפאר נעהמען מיר איצט פאר א ברייטע
כדי די לאדזער ארימע יודישע בעפעלקערונג זאל אויך וויסען דעם תענוג יום-טוב פסח.

צוליב דעם צוועק שיקט דער פעראיין ארויס ספעציעלע אינקאסענטען מיט שפענדע-בלאקס, און אויך וועלען זיך צו אייך ווענדען אונזערע פערוואלטונגס-מיטגלידער נאך שפענדען.
דעריבער יודען בני רחמנים! שפענדעט מיט א ברייטע האנד פאר דער אינסטי-טוציע „בית לחם", ווייל מיט אייער שפענדע וועט איהר ראטעווען פון נויט הונדער-טער בכבוד'ע ארימע ברידער און שוועסטער.
שפענדען נעמט שוין אן דער „בית לחם" ווסכאדניא 70 פון 10—2 און פון 4—9

מיט אכטונג **די פערוואלטונג.**

פרעזעס **שלמה גערטלער**, וויצע-פרעזעס **יצחק מאיר קאסרילעוויטש**, קאסירער **ס. מ. מיניץ**

מען אַרעסטירט אין קישענעוו אַ יודישען מיליאָנער

וואָס האָט אָנגעקליבען זיין רייכטהום פון אָבקויפען גע׳גנב׳טע זאַכען בײַ פּעטלורעס פּאָגראָמשטשיקעס

(אַ בריף פון רומעניען).

נחום אַטאַצקי, — אַז איהר וועט אַ פרעג טון בײַ אַ קינד אין קעשענעוו, וואו וואוינט דער יוּוועליר אַטאַצקי, וועט ער אײַך גענוי אָנווײַזען זיין אַדרעס.

אַליין אַ קרענקליכער מענש, — ער איז געלײמט אויף דער רעכטער זײַט, — מיט אַ געוויכט פון אַן׳אַכטען רעגענעראַס, לינט ער אָבער טאָג ווי נאַכט אין געװיסע שענקען און ביר־הײַזער, וואו ער פערברענגט זיין צייט מיט די געפעהרליכסטע גנבים, שלאָס־ברעכער, ער אַליין טרינקט נישט, אָדער טרינקט זעהר ווייניג, אָבער ער האָט ווילד הנאה צוצוזעהן, ווי זיינע „קינדער" מאַכען זיך לוסטיג בײַ אַ גלעזעל ווײַן, אַרײַנגיסענדיג צו האַלבע עמער ווײַן אויף אַ מענשען.

סאי זומער, סאי ווינטער קען מען איהם זעהן פאַר דער טיר פון קראָם אין אַ ריקען לײַבעל, אָהן אַ קראַגען, אַ קױטיגער, אַן׳אָנגעכמורעטער, און בעטראַכט בריליאַנטען אָדער ער „שפּילט זיך" מיט אַ שנור־פּערעל. ער האָט דעם גרעסטען פערגעניגען צו בעטראַכטען זיין האָב־און־גוטס.

אַטאַצקי אַליין פיהרט אָן אַ ברייט־פערצווייגטע גנבים־אָרגאַניזאַציע אין גאַנץ רומעניען. דאָס ווערען נישט קיין געוועהנליכע גנבים, נאָר געפעהרליכע באַנדיטען און שווינדלער, וועלכע שטעלען זיך נישט אָפּ פאַר קיין זאַך. אַטאַצקי, אַליין אַ מיליאָנער, פלעגט, ווי עס ציינט זיך אַרויס, שטיצען די גנבים מיט געלד און מיט עצות, און דערפאַר פלעגט ער אויף זיי האָבען דעם גרעסטען איינפלוס.

אָבער נישט אַלע גנבים האָבען געקענט אַטאַצקי׳ן אין פּנים. בלויז ווייניגע האָבען געהאַט צו איהם אַ צוטריט, און אויך נישט אימער, נאָר דעמאָלט, ווען עס האָט זיך געהאַנדעלט וועגען אַ וויכטיגער „אונטערנעהמונג", וועגען אַ ריזיקאַלישען געשעפט, בײַ וועלכען מען האָט געקענט גראָב פערדינען, האָט מען גערעדט מיט נחום׳ען אַליין, און ער פלעגט שוין מיט זיינע צוויי קעלבערנע, ווילדע אויגען אַ פינטעל טון: יאָ, אָדער ניין. אין געוועהנליכע פאַלען אָבער פלעגט מען זיך ווענדען צו נחום׳ס אַדיוטאַנט, דוד׳ל קופּערוואַסער.

קופּערוואַסער איז געווען אַטאַצקי׳ס רעכטע האַנט. אָהן איהם האָט ער קיין זאַך נישט געטון. און אַז קופּערוואַסער האָט געלעגט דעם שטעמפּעל, האָט שוין נחום אויך נאָכגעבאַמקעט.

צוריק מיט עטליכע מאָנאַטען האָט אַטאַצקי׳ס באַנדע געלעגט אַן׳אויג אויף דער קראָם פון יאָסעף לאַזאַר, — איינער פון די גרעסטע הענדלער מיט גאָלדוואַרג און בריליאַנטען. די גנבים האָבען זיך אַרײַנגעכאַפּט בײַנאַכט צו לאַזאַר׳ן אין קראָם, אויפגעבראָכען אַלע שראַנקען, מיט אַ דינאַמיט־באָמבע צולאָזט דעם שלאָס פון דער אייזערנער קאַסע און אַרויסגענומען פון דאָרטען בריליאַנטען פאַר עטליכע מיליאָן לעי, אויסער אַנדערע טייערע זאַכען פון גאָלד און זילבער.

אַלע בעמיהונגען פון דער יאַסער פּאָליציי צו געפינען די גנבים, זענען געווען אומזיסט, ווייל אַלע פעדים ברענגען זיך ציהען קיין קעשענעוו, און דער דאָרטיגער פּאָליציי־שעף האָט שוין געוואוסט, אַז מיט אַטאַצקי׳ן דאַרף מען לעבען בשלום, ווייל ערשטענס, גיט ער טאַקע גוט צו פערדינען, און, צווייטענס, גלוסט זיך נישט אָנצוהויבען מיט דער געפעהרליכער באַנדע, וועלכע קענען צו יעדער צייט אָפּרוימען פון וועג די „אומגעווינשטע עלעמענטען".

איצט אָבער שטעהען אָן דער שפּיץ פון דער פּאָליציי אַ געוואַגטער מאַן. קאַרפּ, און אויך זיינער אַ געהילף, קאָמיסאַר מאַטעיעסקו, וועלכע האָבען הפּנים, בעשלאָסען איין מאָל פאַר אַלע מאָל כאַפּען די באַנדע צוזאַמען מיט איהר אָנפיהרער, נחום אַטאַצקי. אויסער דעם האָט אַ גאַנצע רייהע געוואַגטע גנבות און אָנפאַלען אויפגערודערט די בוקאַרעשטער מאַכט, און דער שעף פון דער רומענישער פּאָליציי, קוואַלינעסקו, האָט שטרענג בעפוילען צו מאַכען אַ סוף מיט די בריליאַנטען־גנבים.

אויף דער אויספאָרשונג האָט אַטאַצקי אויספיהרליך דערצעהלט, ווי אַזוי און פון וואַנען ער איז געקומען צו זיינע פיל־צאָליגע מיליאָנען.

די משפּחה אַטאַצקי האָט פון שטענדיג אָן גע׳שמ׳ט אַלס זעהר אַ רייכע און דערצו זעהר אַ קאַרגע. און ווען צוריק מיט אַ יאָהר איז געשטאָרבען דער אַלטער יוסף אַטאַצקי, אויך אַ מיליאָנער. האָבען זיינע קינדער איהם געלאָזט ליגען אַ קאַרגען מעת־לעת אין דער היים, ווייל זיי האָבען נישט געוואָלט בעצאָהלען דער חברה־קדישא פאַר׳ן שטיקעל פּלאַץ אויפ׳ן בית־עולם. אַזוי קאַרג זענען זיי.

אַטאַצקי אָבער איז רייך געוואָרען נישט פון זיין פאָטער׳ס ירושה, נאָר פון גנבות, וועלכע די צוקלאַפּטע פּעטלורישע באַנדעס האָבען זיך אַרײַנגעכאַפּט קיין רומעניען.

עס איז געווען פונקט אין יענער צייט, ווען די באָלשעוויקעס האָבען צושמעטערט אַ פּעטלורישע מיליטער־אָפּטיילונג אין אוקראַינע. די פּעטלוראָווצעס זענען געצוואונגען געווען אָפּצוטרעטען קיין בעסאַראַביען דורכ׳ן דניעסטער. עס האָט זיך דאַמאָלט געפיהרט אַ דיפּלאָמאַטישער גאָפּען־אויסטויש צווישען רוסלאַנד און רומעניען, און דער סוף איז געווען, אַז די פּעטלוראָווצעס זענען פערהאַלטען געוואָרען אין רומעניען.

די צייט, ווען די פּעטלוראָווצעס האָבען זיך אומגעדרעהט פראַנק און פרײַ אין קעשענעוו, האָבען זיי אויסגעניצט אַרויסצוווײַזען, ווער זיי זענען.

זיי זענען אַרומגעגאַנגען פון קראָם צו קראָם און פאָרגעשלאָגען צו פערקויפען פערשידענע אָנגערויבטע זאַכען, ווי גילדערנע זייגערס, קייטען, בריליאַנטען ,רימענטען, זילבערנע לעפעל, גאָפּלען בעכערס, מערקווירדיגע גילדערנע און זילבערנע אַנטיקען און דאָס גלייכען. די יודען האָבען גוט געוואוסט, פון וואַנען די אַלע זאַכען שטאַמען, און האָבען זיך אָפּגעהיט צו האַנדלען מיט די פּאָגראָמשטשיקעס. נישט איין יוד האָט פערגאָסען טרעהרען, ווערענדיג וואו עס שטעהט איין דאָס יודישע האָב־און גוטס פון די אוקראַאינער יודען, אָבער וואָס האָט מען דען געקענט טון?

און דער איינציגער יוד, וועלכער האָט יאָ געהאַנדעלט מיט די פּעטלורישע באַנדיטען, איז געווען נחום אַטאַצקי. ער מיט זיינע אַדיוטאַנטען זענען אַלע טאָג געגאַנגען צום וואָקזאַל, וואו אין ספּעציעלע סחורה־וואַגאָנען זענען געשטאַנען די פּעטלוראָווצעס, און מיט זיי זיך געדונגען אַזוי לאַנג, ביז ער האָט פאַר אומזיסט כמעט אָפּגעקויפט די אוצרות אָנגערויבטע יודיש גוטס. די פּעטלוראָווצעס האָבען מורא געהאַט זיך אומצופיהרען מיט די ווערטפולע זאַכען. טאָמער וועט די רומענישע רעגירונג זיי קאָנפיסקירען, און דערום האָבען זיי זיך לאַנג נישט געדונגען און אָפּגעשניטען, ווי מען זאָגט, אַ פּאָלע.

עס איז געווען אַ פאַל, וועלכער האָט דעמאָלט אויפגערודערט גאַנץ בעסאַראַביען. אין אַ זאַק מיט זילבער, וואָס אַטאַצקי האָט געקויפט, איז געווען אַ בריליאַנטענער רינג אויף אַ מענשליכען פינגער. די הייראַמאַקעס האָבען איהם אומישנע אַרײַנגעלעגט צווישען זילבער, כדי עס זאָל זיך נישט וואַרפען אין די אויגען.

אָט ווי אַזוי דער קעניג פון די קעשענעווער גנבים האָט דערגרייכט זיין רייכטום.

פונקט אין דער צייט, ווען פּאָליציי האָט געמאַכט אַן׳אונטערזוכונג בײַ נ. אַטאַצקי׳ן אין הויז, — ער איז שוין דעמאָלט געווען אַרעסטירט, — האָט זיך דערהערט, ווי פון אונטער דער ערד אַרויס אַ מאַרש. האָט מען גענומען אויפרײַסען די פּאָדלאָגע, און... מען האָט געפונען אַ גאַנצען אוצר פון בריליאַנטען און אַנדערע ווערטפולע זאַכען. און אַרויסגעגעבען דעם סוד האָט פראַנץ־יאָזעף׳ס אַ זייגער, וועלכער האָט געשפּילט דעם מאַרש. הפּנים, אַז אַטאַצקי האָט דעם זייגער אויך „אָפּגעקויפט" בײַ איינעם פון זיינע מיטהעלפערס, וועלכע „אַרבייטען" אין עסטרייך, ווייל צוריק מיט אַ קורצער צייט האָט מען אין ווין אַרעסטירט דעם גנב ל. דאָרפּמאַן, פון קעשענעוו. יענער האָט, ווי ס׳ציינט, דעם מערקווירדיגען זייגער צוגע׳גנב׳עט אין ווין און איהם איבערגעשיקט צו אַטאַצקי׳ן.

זוכענדיג ווייטער, האָט מען שוין געפונען אַ גאַנצע סקלאַד מיט זילבערנע גאָפּלען און מעסערס וועלכע מען האָט צוגע׳גנב׳עט בײַ אַ יובעליר־הענדלער אין גוראַ־האַמאַרולוי (טראַנסילוואַניען).

דערווייל שיט אַטאַצקי מיט הונדערטער סוּווערענער. ער האָט געשטעלט די גרעסטע אַדוואָקאַטען אין לאַנד אויף צו פערטיידיגען זיך. און מען ערוואַרט, אַז דער פּראָצעס, וועלכער איז איינער פון די זעלטענסטע אין רומעניען זאָל פאָרקומען אין אַ פּאָר וואָכען אַרום.

אַ בלאַנדער.

אַ מאָרד-געהיימניש, וואָס ציהט זיך שוין 15 יאָהר.

אַפּעלאַציע-פּראָצעס פון באַראָן ביספינג.

15 יאָהר זענען שוין אַריבער, זינט אין גוט טערעסין, נעבען וואַרשאָ, איז אויף אַ געהיימניס־פולען אופן ערמאָרדעט געוואָרען דער בעזיצער פון דערמאָהנטען גוט, פירשט דרוצקי־לובעצקי. אין צוזאַמענהאַנג דערמיט איז, ווי בעוואוסט, אַלס אָנגעקלאָגטער אין אויספיהרען דעם מאָרד, אַרעסטירט געוואָרען דער נאָהנטער קרוב און פריינד פון ערמאָרדעטען, דער גרויסער גוטבעזיצער באַראָן יאַן ביספינג.

דער פּראָצעס פון באַראָן ביספינג, וואָס ציהט זיך שוין אין די פערשידענע געריכטס־אינסטאַנצען זינט 15 יאָהר, איז שוין איצט געוואָרען איינער פון די גרעסטע פּראָצעסען אין דער וועלט.

דאָס רוסישע געריכט האָט געהאַט פער׳משפּט ביספינג׳ן אויף 4 יאָהר „אַרעסטאַנטסקע ראָטעס" און איהם צוגענומען אַלע בירגער־רעכט.

דעם ראַזינגען אורטייל האָט די רוסישע מאַכט געוואָלט פאַרשטעלען דעם צאַר ניקאָלאַי דעם צווייטען צום בעשטעטיגען, ווייל די רוסען פלעגען שטענדיג זיך בעמיהען צו קאָמפּראָמיטירען די פּוילישע אַדעל־לײַט.

ס׳איז אָבער אויסגעבראָכען די מלחמה און די פערשידענע פּאָליטישע ענדערונגען האָבען אוממעגליך געמאַכט דעם פּראָצעס צו רעווידירען, הגם דער פער׳משפּט׳ער און קאָמפּראָמיטירטער באַראָן האָט זיך וועגען דעם שטאַרק בעמיהט.

מען דאַרף דערצו צוגעבען, אַז אויסער פאַר סמ׳ן דעם פירשט, איז באַראָן ביספינג אָנגעקלאָגט געוואָרען פאַר שולדיג אין פעלשען אויך וועקסלען פון ערמאָרדעטען פירשט.

ערשט מיט 2 יאָהר צוריק האָט זיך דער באַראָן ביספינג דערוואַרט אויף דער רעוויזיע פון סענסאַציאָנעלען פּראָצעס.

די רעוויזיע פון פּראָצעס איז פאָרגעקומען אין וואַרשאָווער אַפּעלאַציע־געריכט. נאָך אַ פערהאַנדלונג פון עטליכע וואָכען, נאָכ׳ן אויסהערען עטליכע צעהנדליגע עדות און נאָך אַ וויזיע פון געריכט אויפ׳ן אָרט פון מאָרד, האָט דאָס אַפּעלאַציע־געריכט אָנערקענט די שולד פון באַראָן ביספינג אין ערמאָרדען דעם פירשט דרוצקי־לובעצקי און אויך אין פעלשען זיינע וועקסלען און דאָס געריכט האָט פער׳משפּט דעם באַראָן אויף 4 יאָהר אויסבעסערונגס־הויז. די ראָזינגע שטראָף איז ,אויפ׳ן סמך פון דער אַמנעסטיע, פערקלענערט געוואָרען אויף איין דריטעל, ד. ה. ביז 2 יאָהר מיט 8 חדשים.

גלייכצייטיג האָט דאָס געריכט בעשלאָסען צוצונעהמען בײַ איהם אַלע בירגער־רעכט, טיטולען, אָרדענס און אַלערליי עהרען־אויסצייכנונגען.

לויט דער פאָדערונג פון פּראָקוראָר איז ביספינג גלייך אַרעסטירט געוואָרען און ערשט נאָכ׳ן איינלעגען קויציע 10 טויזענד זל. האָט מען איהם אַרויסגעלאָזט אויף דער פרײַ.

ביספינג האָט גלייך דערלאַנגט אַ קאַסאַציע־אָנקלאַגע, וועלכע איז מיט עטליכע חדשים צוריק בעטראַכט געוואָרען דורכ׳ן העכסטען געריכט.

דאָס העכסטע געריכט האָט, נאָכ׳ן גענויעם בעקענען זיך מיט׳ן גאַנצען ענין, איינגעפונען, אַז דאָס אַפּעלאַציע־געריכט האָט געהאַט אַ רייהע נישט־פּינקטליכקייטען בײַם בעטראַכטען דעם פּראָצעס און פערארדנעט אַ נייע מעריטאָרישע רעוויזיע פון גאַנצען פּראָצעס.

דער ראָזיגער פּראָצעס וועט בעטראַכט ווערען דעם 24־טען אַפּריל ה. י. אין אַפּעלאַציע־געריכט.

בעת׳ן פּראָצעס וועלען ווידער פערהערט ווערען עטליכע צעהנדליג עדות, דערונטער די אַלמנה פירשטין דרוצקאַ־לובעצקאַ, די טאָכטער פירשטין לובאָמירסקאַ, גראַף בראַעל־פּלאַטער און פיל אַנדערע.

דער פּראָצעס וועט דויערען פון צוויי ביז 3 וואָכען.

אַ געוועלב מיט אַ צימער

פּאַסיג פאַר גאַלאַנטעריע,

ווערט געזוכט. מעקלערס געוואונשען. אָפּפערטען אונטער „T. B." אין אַדמ. פון דער צייטונג.

אין הויף פון לעצטן צאר.

טאָג-בוך פון דער הויפדאַמע אַננאַ ווירובאָוואַ.

(43 יודיש—ל. בראַנט.

מאַמאַ מיינט, אַז דאָס איז אַלץ אַ רעזולטאַט פון דער ווירקונג, וועלכע דער פאָטער האָט אויף די קינדער, איך וואָלט דאָס נישט געזאָגט. דרום איז אַזויפיל שמוץ, אַז בײַ גוטען ווילען דאַרף מען לאַנג קיין בײַשפּיל נישט זוכען.

איין זאַך מוז איך זאָגען (וואָס עס זאָלען נישט בעהויפּטען די שונאים פון פּאַפּאַ און מאַמאַ): אַ בעסערע משפּחה, אין זין פון געגענזײַטיגע בעציהונגען, ווי די משפּחה פון מאַמאַ, האָב איך נישט געטראָפען, און נאָר גאָר אויסגעלאַסענע מענשען, אָדער אַזעלכע, וואָס גיבען זיך נישט אָפּ קיין דין וחשבון, קאָנען אָננעהמען די בעציהונגען פון מאַמאַ צום זקן פאַר עפּעס אַנדערש, ווי אַ ריין רעליגיעזע בעוואונדערונג.

איך וואָלט זיך אויסגעדריקט: „דאָ איז אַלץ פון גאָט און פון גאָטס נאָמען וועגען".

מיר איז אַזוי שווער צו הערען, אויף וואָסער מיאוסען אופן מ׳רעדט וועגען דעם. אפילו מענשען באַהענטע ווילען נישט פערשטעהן, אַז אין דער בעציהונג פון מאַמאַ צום זקן איז נישטאָ קיין שום פיזישער מאָמענט.

זיי וואָלטען בעדאַרפט פערשטעהן לכל הפּחות אַזאַ איינפאַכע זאַך, אַז דער זקן, נישט קוקענדיג אויף זיין פּשטות, איז זעהר קלוג און עמפּפינדליך, ער ווייסט, ווי פּאַפּאַ ליבט מאַמאַ און ווי אייפערזיכטיג ער איז; ווי אַזוי זשע קאָן מען דערלאָזען אפילו אַ רמז אויף אַנדערע בעציהונגען, ווי די, וועגען וועלכע איך רעד?

און אין שכל און עמפּפינדליכקייט קאָנען דעם זקן נישט אָפּזאָגען אפילו זיינע שונאים.

ער גיט אַ קוק אויף אַ מענש—און נעמט יענעם אַדורך מיט׳ן בליק. אַזאַ מענש וועט אַליין נישט געהן און וועט אַנ׳אַנדערען נישט פיהרען אויף קיין ריזיקאַ. און ווער קען דעם זקן בעסער ווי פּאַפּאַ? נישט נאָר, וואָס ער טראַכט, נאָר ווי אַזוי ער טראַכט, און וואָס עס גיסט זיך אויס זיין שטימונג, לויט מיין מיינונג דענקען אַזוי מענשען זעהר נישט קלוגע, שוין אָפּגערעדט וועגען זייער עהרליכקייט...

19. מאַי—12

דער זקן איז נעכטען געקומען אומערוואַרטעט, איך האָב איהם נישט געזעהן. ר׳האָט געזאָגט, אַז אינאָווענד איז ער פערנומען, בײַ מיר זענען געוועזן שורוק, מומע; פּיעטראָוונושקאַ (ווירובאָוואַ׳ס מוהמע) האָט געלעגט קאָרטען. נישט מיר, נאָר מומע׳ן. צו איהר קוקט זיך לעצטענס שטאַרק צו גענעראַל סאָחראַנאָוו. לויט מיין מיינונג איז ער צו אַלט פאַר איהר און שוין צו נמאס, מיט אַ קורצען פוס. און ווירעאַ וואָל. זאָגט:

— דאָך וועט ער איהר גוט סיטואירען, מיסלען האָט ער... בײַם הויף איז ער אָנגענומען...

איך זעה, אַז מומע׳ן איז ער עקעלהאַפטיג.

אָבער זי איז מסכים צו איהר גורל. ווײַזט אויס, עס לעבט זיך זיי שוין צו שלעכט. פערלאַנגען זענען דאָ, יוגענד איז פאַראַן, קיין מיטלען זענען אָבער נישטאָ. אַזוי האָט איהר פּיעטראָוונושקאַ קאָרטען געלייגט:

— ס׳וועט דערפון—זאָגט זי,—גאָרנישט אַרויסקומען, אייערע וועגען צוגעהען זיך... דער גענעראַל אין איין זײַט, דו—אין דער אַנדערער...

זי האָט נישט בעוויזען צו ענדיגען, ווי ס׳איז אַרײַנגעקומען דער זקן.

זי איז געוואָרען צומישט.

און ער זאָגט:

— דו וואַרט צו, כישוף־מאַכערין... זיי זאָגסטו פאַראויס, זאָג מיר אויך!

— כ׳וועל עס נישט טון,—ענטפערט פּיעטראָוונושקאַ,—איהר אַליין מאַכט עס בעסער פאַר מיר!

און דער זקן זאָגט:

— איך פערגעהם זיך נישט דערמיט. און דאָס וואָהרזאָגען איז אויך נישט ריכטיג. אָבער דאָס טוסטו גוט, ווײַבעלע, וואָס דו פערווײַלסט מיינע מאַדאַמען, לייג זיי וואָס מעהר, זיי האָבען דאָס ליב!

ער האָט זיך צולאַכט און איז אַוועק.

אינדערפריה מאַכט צו מיר פּיעטראָוונושקאַ:

— וואָסערע אויגען ער האָט! אַ שרעק נעהמט אַרום.

זי דערצעהלט, אַז אַ גאַנצע נאַכט האָט זי נישט געקאָנט איינשלאָפען. ס׳האָבען זיך איהר אַלץ געחלום׳ט זיינע שרעקליכע אויגען.

דרך אגב, כ׳האָב שוין עטליכע מאָל געהערט וועגען איהם אַזאַ מיינונג. בעזונדערס שטאַרק ווירקט ער, און מ׳זעהט איהם צום ערשטען מאָל.

9. 10.

ווידער אַנ׳עקעלהאַפטע מעשה. און שרעקליך איז דאָס, וואָס געטון האָבען עס גלחים. אָ, גאָט מיינער, זאָל זיי מוחל... מיאוסקייט אַרום און אַרום!

מאַמאַ זאָגט:

— אָט דער טעמפּעל וועט פריהער אָדער שפּעטער בעריהמט ווערען.

פאַרוואָס מיינט זי אַזוי?

דאָנערשטאָג אין אָווענד איז זי געגאַנגען אין דער הייל־קירך[1]) מיט איהר איז געווען מאַריאַ איוואַנאָוונאַ, די גיאַניע פון קליינטשיגען. ווען זיי זענען צוגעקומען, האָט מען געעפענט די טיר (די קירך איז געווען געשלאָסען) מאַמאַ איז צוגעגאַנגען צום אַלטאַר און האָט געזעהן, אַז דאָרט ברענט אַ ליכט. זי איז געוואָרען אַזוי דערשיטערט, אַז זי איז געפאַלען אויף די קניען און האָט התלהבות׳דיג מתפּלל געווען פערציג מינוט.

ווער האָט אָנגעצונדען דאָס ליכט? די קירך איז דאָך געווען געשלאָסען.

— דאָס איז אַ צייכען פון גאָט!—זאָגט מאַמאַ.

פאַר דער קירך זענען געגעבען געוואָרען רייכע מתנות. מאַמאַ האָט דעם גלח געשיקט אַ טראַכט, כדי ער זאָל זאָרגען פאַר דער פּרעכטיגקייט פונם טעמפּעל.

(פאָרזעצונג קומט).

[1]) אַזוי האָט געהייסען די קירך, וועלכע איז אויסגעבויט געוואָרען אין אַ הייל אונטער דעם פּיאָדאָר־מאָנאַסטיר אין צאַרסקאָיע סיעלאָ.

היינט--די ערעפנונג פון סיים.

(ענדע פון דער 2-טע זייט).

רעספאנדענט). אלס פרעזעס פון אוקראינישען קלוב „אונדא" איז אויסגעוועהלט געוואָרען לעוויצקי. ער האָט היינט געפיהרט אונטערהאנדלונגען מיט די אוקראינער סאציאל-ראדיקאלען, אז זיי זאָלען אריינטרעטען אין אוקראינישען קלוב.

וואַרשאַ, 26. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספאָנדענט). דער קלוב פון דער פויערים-פארטיי האָט היינט אָבגעהאלטען א זיצונג. אלס פרעזעס פונ'ם קלוב איז אויסגעקליבען געוואָרען דאָמבסקי. דער קלוב האָט בעשלאָסען צו שטיצען די קאנדידאטור פון דאשינסקי אָלס סיים-מארשאלעק. אזוי ארום שטעלען זיך פאָר די ציפערען פאר די קאנדידאטורען פון בארטעל און דאשינסקי זענען דאָ צו 150—160 שטימען. די אוקראינער, ווייסרוסען, דייטשען, כ. ד. און פיאסט וועלען אזוי ארום דעצידירען אין דער פראגע. קיין בעשלוסען האָבען נאָך די קלובען נישט אָנגענומען. יעדענפאלס איז פאָראויסצוזעהען, אז אויב בארטעלס קאנדידאטור אלס סיים-מארשאלעק וועט דורכגעהן, איז נישט מיט קיין גרויסער מעהרהייט. ס'געהען ארום קלאנגען, אז אויף דער ערשטער זיצונג פון סיים וועט אנוועזענד זיין די גאנצע צייט מארשאלעק פילסודסקי.

וואַרשאַ, 26 (א. וו.) די רעגירונג וועט אריינטראָגען א בודזשעט-פראָוויזאָריום אויפ'ן קומענדיגען קווארטאל. דאָס פראָוויזאָריום בעפולמעכטיגט די רעגירונג אויסצוגעבען א פיערטעל פונ'ם יאָהר-פרעלימינאר — 618 מיליאָן זלאָטעס.

צווישען ארץ-ישראל און עבר הירדן וועט נישט זיין קיין צאל-גרעניץ.

דער אָפמאך צווישען ענגלאנד און עבר הירדן.

ירושלים, 26 (י.ט.א. טעלעגראפיש) עס איז פערעפענטליכט געוואָרען דער אינהאלט פון אָפמאך צווישען ענגלאנד און עבר הירדן (טראנסיאָרדאניען).

לויט'ן אָפמאך איז ענגלאנד מחויב צו אנערקענען קעניג אבדולאס רעגירונג אלס געזעצליכע מאכט פון עבר הירדן; אלע אינטערנאציאָנאלע בעציהונגען פון עבר הירדן דארפען פאָרקומען דורך דער פערמיטלונג פון ענגלאנד; די רעגירונג פון עבר הירדן קאָן נישט בעשטימען איהרס א פאָרשטעהער אין אויסלאנד אָהן הסכם פון ענגלאנד; ענגלאנד האָט דאָס רעכט צו האלטען מיליטער אין עבר הירדן. און צווישען עבר הירדן און ארץ-ישראל טאָר נישט זיין קיין שום צאָל-גרעניץ. דער לעצטער פונקט האָט א גרויסע בעדייטונג פאר דער ענטוויקלונג פון דער אינדוסטריע אין ארץ-ישראל

ניו-יארקער ציוניסטען שיקען 100.000 דאלאַר קיין ארץ-ישראל.

ניו-יאָרק 26 (יט"א טעלעגראפיש) לכבוד דעם אָנקומען פון ד"ר ווייצמאן אין ניו-יאָרק, האָט דער אָרטיגער ציוניסטישער קאָמיטעט טעלעגראפיש איבערגעשיקט 100,000 דאָלאר צום ציוניסטישען עקזעקוטיוו אין ארץ-ישראל.

נפטר געוואָרען דער אסטראווער רב זצ"ל

וואַרשאַ, 26. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספאָנדענט). אין עלטער פון 61 יאָהר איז דאָ געשטאָרבען רב מאיר דן פלאָצקער, דער אָסטראָווער רב. ער איז געווען וויצע-פרעזעס פון אגודת הרבנים.

די אַנטי-יודישע בעגרענצונגען אין טערקיי.

דער פערבאָט צו רייזען אין פערשידענע ערטער.

קאָנסטאנטינאָפאָל. (י.ט.א.) ווי מיר האָבען זיינערצייט מיטגעטיילט, איז די טערקישע יודען מיט א געוויסער צייט צוריק פערוועהרט געוואָרען צו רייזען קיין אנאטאָליען און אנדערע אינערליכע טערקישע געביטען. נישט קוקענדיג אויף די פערשידענע אינטערווענצען, איז די דאָזיגע בעגרענצונג געבליבען אין קראפט און ברענגט פיל שאָדען די יודישע סוחרים, וועלכע האָבען פערלוירען די בעוועגונגס-פרייהייט איבער דער מלוכה.

פאר יעדער רייזע דארף אָנגעגעבען ווערען א ספעציעלע ביטע און דערביי מוזען אויסגעפולט ווערען צאָהלרייכע פאָרמאליטעטען, וואָס מאכען כמעט אונמעגליך נאָרמאלע האנדעלס-בעציהונגען. די יודישע רייזענדער, ווען זיי בעקומען שוין די נויטיגע ערלויבניש, געפינען זיך אונטער א שטארקער אויפזיכט פון די אדמיניסטראטיווע אָרגאנען. ווי בעקאנט, ווערט אין טערקיי שטרענג אָבגעהיט דער צוואנג-פרייטאָג-רוה, פון וועלכען עס ליידען שטארק די יודישע סוחרים און בעלי-מלאכות, וועלכע מוזען רוהען 2 טעג אין דער וואָך. לויט א ספעציעלער ערלויבניש פון דער שטאָדט-פערוואלטונג זענען אָבער פרייטאָג אָפען די רעסטאָראנען קאפע-הייזער, פלייש-געשעפטען און עהנליכע אונטערנעהמונגען. די שטאָדט-פערוואלטונג אין אדריאנאָפאָל האָט אָבער פערבאָטען די יודישע פליישהענדלער צו האלטען אָפען זייערע געשעפטען אום פרייטאָג, אויב זיי האלטען זייערע געשעפטען געשלאָסען אום שבת. דער רב הכולל אין אדריאנאָפאָל האָט וועגען דעם ענין שוין אינטערווענירט ביי דער מאכט, אָבער ביז איצט אָהן רעזולטאט.

40.000 דאלאַר

געוואונען א יודישע פאלקס-לעהרערין

וואַרשאַ, 26 (טעלעפאָניש). דער לעצטער געווינס פון 40.000 דאָלאר, וואָס איז געצויגען געוואָרען דעם 1. מערץ איז געפאלען אויף דער דאָלארובקע פון דער יודישער פאָלקס-לעהרערין פרוי האלפערן. זי איז א לעהרערין פון קאליגראפיע אין א יודישער פאָלקס-שול אויף רימארסקא, האָט אנ'אלטען קראנקען מאן. די דאָלארובקע איז געווען דעפאָנירט אין „באנק זאכאָדני", וועלכע האָט פאר איהר איצט אָפגענומען דעם געווינס.

א יודיש מיידעל אין לובלין חתונה געהאַט פאַר אַ קריסט.

אַ יודיש מיידעל אין לובלין האָט געזוכט אַ חתן און אַז זי האָט אַזאַ איינעם נישט געפונען צווישען די יודישע יונגעלייט און גראָד האָט זיך געמאַכט אַ קריסט, אַ פעררינער און אויך אויסערליך ענטשפרעכענד פאַר אַ „לעבענס בעגלייטער" האָט זי מיט איהם חתונה געהאַט.

זי שטאַמט פון אַ קליין-שטעדטעל, און די קינדער יאָהרען נאָך איז זי אַוועק קיין וואַרשא צו קרובים, רייכערע מענשען, האָט מען איהר געשיקט אין אַ שול, פערשטעהט זיך אַ פוילישע. געענדיגט עטליכע קלאַסען מיטעל-שול האָבען איהר די קרובים אויפגעזוכט אַ פאָסטען און זי איז געוואָרען זעלבסטשטענדיג. מיט יודישקייט איז זי זינציג וואָס געווען צונויפגעבונדען. די שול האָט איהר אַסימילירט. די קאַלעזשאַנקעס, די סביבה נאָכמעהר און זי איז געוואָרען אַלץ מעהר און מעהר פרעמד פון יודישען לעבען, בפרט ווען אויף דעם פאָסטען ווי זי האָט געאַרבייט, אין אַ באַנק האָבען געאַרבייט בלויז קריסטען הגם דער אייגענטימער פון דער באַנק איז געווען אַ יוד „אַ פאַליאַק פון משה'ס גלויבען".

שוין לאַנגע יאָהרען ווי זי איז זעלבסטשטענדיג, די עלטערן זענען איהר אָבגעשטאָרבען, פון די קרובים בעזייטיגט האָט זי געזוכט אַ אָנלעהן ביי פריינד און די פריינד זענען, גאָר נישט צוליב איהר שולד, געווען בלויז קריסטען, אַזוי איז שוין געווען איהר „יודישע" סביבה. קריסט און יוד איז ביי איהר געווען נישט נאָר אַלץ איינס, נאָר פערקעהרט, אַ קריסט איז בייַ איהר געווען עפּעס העכערס ווי אַ יוד, אַלס ראַמע און רעדצו נאָך אַ שעהנע און איהר צוליב'ן יודישקייט קיינמאָל נישט אויסגעקימען צו ליידען. און אַז זי האָט צוליב סבות געמוזט איבערהאַנדערען פון וואַרשאַ קיין לובלין אויף אַ פאָסטען און אויך דאָ אַרבייטען צוזאַמען מיט קריסטען אויף אַ פאָסטען איז זי שוין נישט געווען קיין יונג מיידעל אין נאָכמעהר ווי אין וואַרשא געמוזט טראַכטען וועגען אַ „תכלית".

אין ביוראָ איז צווישען די בעאַמטע געווען אויך איינער אַ בעאַמטער, געגוג דושענטעלמעניש אין דער בעציהונג אָבער להוט נאָך ראָמאַנטישע אוואַנטורעס.

ראָס פּאַרל האָט זיך דערנעהנטערט, בעפריינדעט און עס האָט זיך אָנגעהויבען דער ראָמאַנטישער שפּיל.

און אַז ער האָט איהר, אין אַ פלוצלונגען טאָג געמאָלדען דאָס ער איז זיך מיט זיין ווייב פונאַנדערגעגאַנגען אויף אַ פרידליכען אופן און איז גרייט מיט איהר חתונה צו האָבען האָט זי אָהן האַקלענישען דערויף מסכים געווען.

האָט מען נאָך געדאַרפען אַ פאָרמעל „קליינקייט" מעלדונגען, איינשרייבען אין איהר פּאַס, אַז זי איז אַ קריסטין, נו — שפּילט אַ ראָל.

האָט מען עס ערלעדיגט.

איצט איז זי אַ כשרה קריסטין.

אַנ'אַפּערע מיט געפעלשטע וועקסלען אויף 50000 זל. אין וואַרשאַ.

אויף ביאַלא 8 אין וואַרשא האָט עקזיסטירט די טאַפּעציר-פירמע פון אלויזי לענטשעווסקי, וועלכער פלעגט אויספיהרען אַרבייטען פאַר פערשידענע מעבעל-מאַגאַזינען. זיינע מאַטעריאַלען פלעגט לענטשעווסקי קויפען אין דער פירמע „נאָבעלין", וואָס געהערט צו ישראל זאַמשיין (באַגנא 1) און ביי עמנואל היטלער (גראַניטשנאַ 2). לענטשעווסקי פלעגט זיי צאָהלען פאַר די מאַטעריאַלען. אַ העלפט מיט קונדישע וועקסלען און אַ העלפט מיט מזומנים. דערביי האָט לענטשעווסקי געטון אין קליינינקייט. ער האָט פון יעדען קונדישען וועקסעל געמאַכט מיט דער הילף פון קאַלע צעהנדליגער קאָפּיעס, פעלשענדיג דערביי די ושירעס פון די מעבעל-פירמעס, פאַר וועלכע ער האָט געאַרבייט. אַזעלכע געפעלשטע וועקסלען האָט ער געלאָזט אין פערקעהר אויף העכער 50 טויזענד זל. אַז עס זענען אָנגעקומען די צאָהלונגס-טערמינען, איז די גאַנצע אַפּערע ענטדעקט געוואָרען. דערווייל האָט לענטשעווסקי בעוויזען צו ליקווידירען זיין אונטערנעהמונג אויף ביאַלאַ גאָס און איז אויף אַ געפעלשט מיליטעריש ביבעל אויפ'ן נאָמען פון וואַצלאַוו מאַיעווסקי אַנטלאָפען קיין ראַזונא, פון וואַנען ער האָט געוואָלט דורך דער „גרינער גרעניץ" זיך אַריבערשמוגלען קיין רוסלאַנד. מען האָט איהם געכאַפּט און געבראַכט קיין וואַרשאַ. זיינע מיטהעלפער זענען געווען אהרן אַשינאַווסקי, אין ערגיץ נישט איינגעמאָלדען, וועלכער ווערט געזוכט שוין פון לאַנג פאַר אַנדערע אַפּערעס און מאַריאַן מילעווסקיא, וועלכער זיצט פאַר אַנ'עהנליכע אַפּערע אין תפיסה. ביידע זענען געווען די קאָפּיע-מאַכער פון די געפעלשטע וועקסלען.

16-טע מלוכה-לאָטעריע

5-טע קלאַס, 16-טער טאָג.

25.000 זל — 78513.
15.000 זל — 38381 103130.
10 000 זל. — 98854.
5.000 זל. — 82579.
3.000 זל. — 7667 36545 36651 70369 82397.
2.000 זל. — 6047 35498 84043 87110 89739 106236 120642 129015.
1.000 זל. — 13904 14453 24661 30492 38845 74533 76387 84879 105503 121215 125115 127083 129615.
600 זל. — 4900 5791 6992 10419 14388 4982 26192 39541 52669 6403 68849 73658 89293 89918 93575 100874 102316 105507 121655.
500 זל. — 5305 19768 28654 30319 30357 38779 44438 49412 53030 55820 62144 69477 69855 70039 73387 75869 80475 80998 81537 82138 82190 87828 88205 99187 105415 114574 116362 132687.

יעדער קאָן אויסנוצען די געלעגענהייט!

קויפענדיג וויין און מעהד כשר לחג הפסח דירעקט אין אונזער ניי-קרעפענטע וויין- און מעהד-פאַבריק

„MALWIN"

צו קאָנקורענץ-פרייזען. רעיעלע בעהאַנדלונג. די פרייזען זענען פון 1.50 א פלאַש און ווייטער. פאר סוחרים— ראַבאַט!

וויין-און מעהד-פאַבריק „MALWIN"

לאדז, צעגעלניאנא 36.

186

אינהאבער: משה אלטער און הערשל מיגדאל.

הויט-פעדראַ- קורסען

הייל נאגישע קורסען

[illegible]

Dr. med.

A. Szmirgeld

נערווען-ארצט

עלעקטריזאַציעס, ליכטבעהאַנדלונג

Cegielniana 6, tel. 51-89

אָנפאַנגען פון 5—7 אָוענד.

לעכער

[illegible]

ג. נאָרדמאַן

29 צעגעלניאַנא

Dr. med.

NIEWIAŻSKI

Sienkiewicza 34

tel. 59-40.

ספעציאַליסט פאר סיפיליס. דריפער און הויט-קראַנקה בעהאנדל. פון מענער-שוואכע נעמט אָן פון 5—9 אָוענד

Dr. med.

L. Pikielny

ספעציאל-ארצט פאר

נירען, בלאזען- און האַרן-קראַנקהייטען

Nawrot 8,

telefon 19-90.

עמפאַנגען 4--7 אין אָוענד

CASINO

היינט פייערליכע פרעמיערע

דאָס מעכטיגסטע מייסטערק פון דער וועלט!

Król Królów

רעאַליזאַציע פון CECIL B. de MILLE

פראָדוקציע: Producers Intern. Corporation, New-Jork

ספעציעלע מוזיקאלישע אילוסטראַציע

אויסגעפיהרט פון פערגרעסערטען סימפאנישען ארקעסטער

אָנהויב 4 א זייגער נאָכמיטאָג.

Dr. Med. I. WEINBERG

Cegielniana 47, tel. 26-02.

אינערליכע קראַנקהייטען, ספעציעל פאר לונגען- און האַרץ-קראַנקהייטען, בעשטראַהלונגען און קינסטליכע בערג-זון נעמט אָן אין לעטשניצע, זגערזשער 17 פון 6—7. אין דערהיים פון 3—5 נאָכמ

Dr. H. Wołkowyski

זאַכאַדניא 57 (צעגעלניאַנא 49)

טעלעפאָן 37-70

ספעציאַל-ארצט פאר הויט- און ווענערישע קראַנקהייטען, מענער-שוואכע, בעהאַנדלונג מיט קווארץ-שטראַהלען.

[illegible]

להסיר מכשול!

להזהיר ולהודיע, אז די מצות, וואָס ווערען געבאַקען אין סטריקאָוו און זענען נישט פערזעהען מיט מיין הכשר, ווערען געבאַקען אָהן שום השגחה.

969 יודל הערץ, מו"צ מסטריקוב.

לעטשניצע פון דאָקטוירים ספעציאַליסטען

בזשעזשינער 11, טעל. 63-37

אָפען פון 9 פריה ביז 7 אָוונד.

ד"ר וואָלינסקי	נאָז, האלז, אויערן קר.	3—4
ד"ר קערשנער	קינדער קראַנקהייטען	9½-12 4-5
ד"ר שיפמאַן	אינערליכע קראַנקה.	11—1
ד"ר לוביטש	הויט- און געשלעכט-קר.	12—1
ד"ר שמירגעלד	נערווען און גייסטיגע קר.	12½—2
ד"ר גאָלדבלאַט	אויגען-קראַנקהייטען	12—1
ד"ר עליאַסבערג	כירורגישע-קראַנקה.	1—3
ד"ר בערנסאָן	פרויען און געבורט-הילף	3—4

פסיכאָ-טעראַפּיע, שפּראַך-שטערונגען ווי שטאַמלען א. א. ווי פאַקען-שטעלען, קינסטליכע בערג-זון-בעשטראַהלונג אינהאַלירונגען, מאַסאַזשען, עלעקטריזאַציע, אָפּעראַציעס. אויף פּערלאַנג—וויזיטען אין שטאָט.—אין לאַבאָראַטאָריום ווערען אָנגענומען אַלע אַרט אַנאַליזען, ווי אויך פלעגמא און בלוט.

אימפּפונגען געגען שקאַרלאַטין.

ווי אויך אַ דענטיסטישער קאַבינעט.

ד"ר זילבערשטיין	צאָהן-ארצט	10—2 נמ.
ד"ר ראָזשינסקי סטאַראָפאָלסקאַ	צאָהן-ארצט	3—7

קינסטליכע ציינער, קראָנען, מאָסטען א. א. וו.

די לעטשניצע איז אויך עפען זונטאָג.

„RESTECHNIKA"

STAR BELTING

Agentura Techniczno-Handlowa Cegielniana 47, tel. 70-81

קאנסיגנאציאנס-לאגערן פון אין- און אויסלענדישע פירמעס.

בעזיצט שטענדיג אויף לאגער לעדערנע רימען, איינצעלנע און דאפעלטע, גענייהטע אדער נאר געקלעבטע ביז 1000 מילימעטער ברייט, כראם און גארבירטע. קעמעל-רימען, באלאטא פון דער בוימוואל-מארקע „STARBELT" ספעציעלע רימען, וואס דערלויבן נישט קיין וואס... פערטעגר ביז 60 גראד C. כראם-טראקעס, בעפעטיגטע רויה-שטאפן פון דער מארקע, ווי אויך פערגאמין-טראקעס. שלאג-רימען פון אונדער... דער-שנורען, גומי-פלייטע, אזבעסט-, הלב'רינג און גראפיט-שנירען, ספעצ. אלומיניום-טראנסמיסיעס „STANDARD" פון אלע אויסמעסונגען... פערמען און מוטערן דינגען מיר אויף פערלאנג — אונזער רומיג. אינזשעניער ערטהלט אומזיסט טעכנישע עצות און לייכטעס אויך מיט די...

יודע לשאול

כשר לפסח

צערעס

שפייזעפעטס

CERES Tłuszcz Jadalny

איז די בעסטע, אויסשליסליך ריינע פלאנצענפעטס. עס ווערט עמפפעהלען אויף פסח אלערזייטיג צום

קאכען באקען בראטען

155

פערלאנגט אויסדריקליך „צערעס" מיט'ן פסח = שטעמפעל און ווארפט צוריק מינדערווערטיגע אונבעקאנטע פעטסען.

עס איז וועניג נור צו פערלאנגען צערעס. איהר מוזט אויך זיך איבערצייגען צי דער סוחר גיט אייך דן עכטע צערעס. צערעס איז עכט נאר אין פאקעטען מיט א גרין-רויטען שלייף און מיט'ן אויפשריפט „צערעס". עס ווערט קיינמאל נישט פערקויפט אהן פערפאקונג.

„SATURNIA" S. A. Warszawa.

E. GIESSER, Piotrkowska 84

****

עמפפעהלט פון דער טעפיך-פאבריק א. מיללער, טאמאשאוו

טעפיכע, לויפער, קאקאסמאטען

אין גרויסען אויסוואהל צו פאבריקס-פרייזען.

אייניגע עכטע פערסישע טעפיכע געלעגענהייטליך צו פערקויפען. 976

פערשידענע וואוינונגען

2 און 3-שטוביגע און קיך מיט אלע בעקוועמליכקייטען אין די נייע-אויפגעבויטע הייזער אויף מאגיסטראצקא 16 און אל. 1-טער מאי 73, ווי אויך אייניגע וואוינונגען אויף טראמוואיאווע 3 נעבען סטאשיץ-פארק

זענען פון זאפארט צו פערמיטען.

909 צו ערפאהרען מאגיסטראצקא 16 נעבען העלענאוו.

אינגיבען דערשיינט אין אונזער שטאדט

דער 1-טער נומער פון ליטעראַרישען חודש זשורנאל

„טריט"

אין וועלכען ס'בעטייליגען זיך: אפאטשינסקי פ., בערש-לינג מ., גיפס י. העלמאן מ., וויטענבערג מ., זעלקא-וויטש י., טורקא י., פוקס ח.ל., קרוי י.ל., שפיגעל. י. ראבאן

וועגען אלע ענינים זיך ווענדען צו:

978 מ. וויטענבערג, זגערזשער 16.

Dr. med.

STUPEL

Szkolna 12

ספעציאליסט פאר הויט, האר און וועגערישע קראנקהייטען, בעגער-שוואכע, רענטגען-פעראהלען און קווארץ-ליכט עלעקטרא-טעראפיע.

נעמט אן פון 12—3 נאכמ. און פון 6—9 אווענד.

לעטשניצע-פרייזען.

והיה כי ישאלך בנך מחר לאמר מה זאת?

פארוואס לויפט יעדער אין ביורא פעטריקאווער 17?

ואמרת אליו, זאלסטו איהם זאגען

— אז אין דעם ביורא —

17 פעטריקאווער 17

דורכגאנג זאכאדניא 52, ויאו ס'ווערט ערלעדיגט און געוויסענהאפט געשריבען לויט'ן אוסטאוו אלערליי ביטעס קלאוזולעס, זאבעזפיעטשעניעס אויף אלע שטעט אין פוילען, אפעלאציעס צי-ווילנע און קארנע אפאזיציעס, אדוואנאניעס, רעקורסען וועגען דירה אין אוזשאנד-ראזיעמטשי, וועגען פעסער אין קאמיסאריאט-רזשאנדו און אלע פאליציי-בעצירקען, אקטען אינטער-ציזיעס, אקטען דאראוויזנעס, קארנע ספראוועס, ווי אויך איבערזעצונגען אין אלע שפראכען. ספעציאליסט פון שותפות-אקטען

מיט אכטונג י. מאנעלא.

רעכט-קאנסולענט.

Dr. HELLER

ספעציאליסט פאר הויט-און וועגערישע קראנקהייטען.

2 נאווראט 2

נעמט אן ביז 10 פריה, 1—2 און פון 4—8 אוו. פאר פרויען ספעציעל פון 4 - 5 נאכמיטאג. פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזען.

Dr. med.

BRAUN

23 פאלודניאווא 23

טעלעפאן 40-26.

ספעציאל-ארצט פאר הויט און וועגערישע קראנקהייטען און מענער-שוואכע.

בעהאנדלונג מיט קווארץ-ליכט (האר-אויספאל)

נעהמט אן פון 9 ביז 11 פריה און פון 5—8 אווענד.

OGŁOSZENIE.

Na skutek reskryptu Urzędu Wojewódzkiego w Łodzi L. dz. L. W 1710/Ap. z dn. 22 marca 1928 roku, uchylającego uchwałę Magistrat Nr. 239 z dnia 15 marca 1928 roku w przedmiocie utrzymania dotychczasowych cen na pieczywo i mąka i nakazującego podwyższenie cen maksymalnych na wymienione artykuły — niniejszem podaję do wiadomości mieszkańcom m. Łodzi iż Magistrat m. Łodzi - opierając się na Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 10 lutego 1926 roku „o regulowaniu cen przetworów zbóż chlebowych, mięsa i jego przetworów, oraz odzieży i obuwia przez wyznaczanie cen" (Dz. Ust. Rz. Pol. Nr. 18, poz. 101) na Rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 31 sierpnia 1926 r. „o zabezpieczeniu podaży przedmiotów powszedniego użytku" (Dz. U. R. P. Nr. 91, poz. 527) uchwałą Nr. 269 z dnia 26 marca 1928 roku zdecydował w celu przeciwdziałania ograniczenia podaży (dowozu mąki) oraz dalszej zwyżce cen wyznaczyć następujące ceny maksymalne (najwyższe):

Na przetwory zbóż chlebowych za 1 kig.:

W HURCIE:		W DETALU:	
mąka żytnia 65°/₀	Zł. 0.65	mąka żytnia 65°/₀	Zł. 0.70
„ „ 70°/₀	„ $0.63^1/_2$	mąka pszenna 55°/₀	„ 0.90
mąka pszenna 55°/₀	„ 0.82	chleb żytni pytl. 65°/₀ . . .	„ $0.62^1/_2$
		„ „ „ 70°/₀ . . .	„ 0.60
		„ razowy	„ 0.50
		bułki	„ 1.20

W myśl § 7 zacytowanego Rozporządzenia Rady Ministrów wyżej wyznaczone ceny maksymalne obowiązują na terenie m. Łodzi od dnia następnego po ogłoszeniu.

Zaznaczam, że zgodnie z §§ 10 i 11 wymienionego Rozporządzenia Rady Ministrów, winni żądania lub pobierania cen wyższych od wyznaczonych lub nieujawnienia tych cen w cennikach właściwych przedsiębiorstw handlowych, będą ukarani przez władzę administracyjną I instancji według art. 4 Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 31 sierpnia 1926 r. o zabezpieczeniu podaży przedmiotów powszedniego użytku (Dz. U. R. P. Nr. 91 poz. 527) – **aresztem do 6 tygodni lub grzywną do 10 tysięcy złotych,** o ile dany czyn nie ulega surowszemu ukaraniu w myśl innych Ustaw Karnych.

Łódź, dnia 27 marca 1928 roku.

979 **Wice-Prezydent m. Łodzi (—) ST. RAPALSKI.**

מעבעל

אין גרויסען אויסוואהל — בעסטער קוואליטעט

אויף די בעסטע בעדינגונגען, נור ביי דער פירמע

M. BIMKE

Wschodnia 47 (Piotrk. 24)

Telefon 36-75

א גרויסער אויסוואהל פון געבעטע שטיהל, אויך פון אלעראַרט טאפעציר-מעבעל פון אייגענער אויסארבייטונג.

הגדה של פסח

מעוטרת ומשובצת בעדי עדיים פירושים טובים ויקרים מאת ארבעה עמודי עולם המפורסמים מאד בישראל ה"ה

א) זבח פסח השלם מאת השר וגדול ליהודים דון יצחק אברבנאל זצ"ל אשר לא בא בדפוס יותר 380 שנה

ב) שבלי הלקט השלם מאת רבנו צדקי' הרופא זצ"ל

ג) פירוש השלם מהגאון ר' אלי' מווילנא זצ"ל

ד) פירוש השלם מהגאון ר' יעקב מעמדין זצ"ל

הפירושים המה שלמים ולא מקוטעים באותיות מרובעות מהודרות נדפס בפורמט גדול על נייר (האלץ-פרייעס) בדפוס נאה ומשבח, בהזמנות לפנות

א. מ. גרובשטיין, לודז ווסכאדניא 54 פראנט 1 שט.

LEKARZ-DENTYSTA צאהן-ארצט

St. GELBERG

זאכאדניא 15, טעל. 31-08

אלע ארטען פערגאלדענע ציינער און מונד-קראנקהייטען, צאהן-פלאמבירונג אהן שמערצען, הלם מיט ליכט-בעשטראהלונג, ספעציעל ליכטבעטראכטונג פון קונסטליכע ציינער. נעהמט אן פון 9—12 פארמיטאג און פון 3—7 אין אווענד. צו ביליגע פרייזן. 894

טלתים-פאבריק

אויסארבייטונג פון האלבע, די לב-וואלענע, זיידענע טליתים פמי מעדקישע, ווי אויך טליתים-קטנים הגרט און רעמעל פום אויספערמיגונג, אוין גארטלען, שפאניקעס און ציצית צו בעקומען ביליגער ווי איבעראל

ביי א. ח. ציטריגאווסקי קאמיענגא 1.

898 אין צה"טען מויער פארטער. קומט און איבערצייגט אייך! בעמערקונג: מ'ווערן אויך אנגענומען עלטע טליתים צו ראשינען.

קויפט נישט קיין מעבעל מעבעל

מעבעל

פאר איהר איבערציינגט אייך נישט אין מיין

44 מעבעל-געשעפט גדאנסקא (דלוגא) טעלעפאן 62-56 44

CH. ŁAZNIK

אזר פאר מיר קענט איהר מעבעל שעהן גוט און ביליג.

בעמערקונג: אויך קויף איך פערשידענע מעבעל, דיוואנען, פעלצען, ניי-מאשינען, מאמאטראצען, שאנקען א. א. וו. איך צאהל די העכסטע פרייזען. קומט און איבערצייגט אייך.

—דער— פעראיין „מחזיקי-חולים" קילינסקי 120 טעל. 52-65

מאכט בעקאנט, אז עס ווערט ארויסגעגעבען צעטלען פאר קראנקע צו בעוואוסטע דאקטוירים-ספעציא-ליסטען, ווי אויך אלע ארט אנאליזען פאר א גאניץ קליינעם אבצאהל, אין פעראיינס-קאנצעלאריע טעגליך פון 8 ביז 1 און פון 3 ביז 6 אווענט.

בעמערקונג: ביים פעראיין זענען אנגאזשירט 12 בע-וואוסטע דאקטוירים ספעציאליסטען ווי אויך פעלדשער.

מעבעל

איך קויף און פערקויף

דיוואנעס, פעלצען, ניי-מאשינען, גאַרדעראָבען, סאמא-ווארען א.ז.וו. און צאהל די העכסטע פרייזען

א. ווילצמאן נארוטאוויטשא 19

(דזיעלנא)

אין מעבעל-געוועלב, (פריוואט-וואוינונג שענקעוויטש 29)

ביי מיר איז שטענדיג דא פערשידענע געניצטע מעבעל אין גוטען צושטאנד צו פערקויפען. 815

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg.

Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.

Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman.